

IZ RAZISKAV PEDAGOSKEGA INŠTITUTA

UČNE NAVADE in tehnike učencev

Ko prosvetni delavci na raznih stopnjah in vrstah šol analizirajo vzroke slabših učnih uspehov, često ugotavljajo, da se učenci ne znajo učiti, da se pri učenju ne koncentrirajo dovolj, da niso samostojni, da ne znajo načrtovati domačega učenja, da se ne uče redno, in podobno, skratka, da nimajo dovolj razvitih učnih navad in tehnik. To se kaže posebno ob prehodu iz osnovne v zahtevnejši režim srednje šole. Na tem prehodu se učni uspeh zelo poslabša, mnogo učencev pa že v prvem letu ali ob koncu tega leta izpade iz šole, ker ne more slediti povečanim šolskim obveznostim.

Pedagoški inštitut v Ljubljani je prevzel med svoje prve delovne naloge temo z naslovom »Ugotavljanje in razvijanje učnih navad in tehnik v šolah II. stopnje« z namenom, da to pri nas doslej razmeroma neraziskano področje podrobneje raziskuje in prispeva k reševanju tovrstnih problemov. Menimo tudi, da je ena od vedno pomembnejših nalog sodobne šole poleg posredovanja znanja tudi miselno aktiviranje učencev in njihovo usposabljanje za samostojno pridobivanje znanja med šolanjem in kasneje v življenju. Dandanes se nova znanstvena in strokovna spoznanja na vseh področjih človekovega dejstva tako hitro razvijajo in tudi tako hitro zastarevajo, da šola ne more dati učencu vseh spoznanj, ki jih bo kdaj potreboval, oboroži pa ga lahko s samoizobraževalnimi tehnikami.

Ce hočemo stanje izboljšati, ga moramo najprej dobro poznati. Zato ima raziskava dva dela: prvi, deskriptivni, in drugi, eksperimentalni del. Trenutno je prvi del raziskave že skoraj zaključen, dobljeni rezultati pa nam bodo pomagali pri načrtovanju eksperimenta, v okviru katerega bomo skušali načrtno vplivati na razvijanje učnih navad in tehnik pri učencih.

V prvi vrsti nas je zanimalo vprašanje, kakšne so učne navade in tehnike naših učencev in v kakšni zvezi so z učenim uspehom, ali bolj določeno, v katerih konkretnih vidikih učnih navad in tehnik se predvsem razlikujejo dobri in slabi učenci.

Za ugotavljanje učnih navad in tehnik nismo imeli na voljo nobenega že izdelanega instrumenta, zato smo ga morali za to raziskavo sami izdelati. Na osnovi izsledkov pedagoške psihologije (o empirično preverjenih načinih in dejavnostih uspešnega učenja) in na osnovi mnenj profesorjev — praktikov o tem, kateri vidiki uspešnih učnih navad in tehnik so najvažnejši v konkretni šolski situaciji, smo analizirali pojem učnih navad in tehnik v naslednje sestavine:

1. smotrna uporaba časa za domače učenje,
2. urejenost prostora za učenje,
3. tehnike pisanja zapiskov ob razlagi,
4. tehnike učenja iz učbenika,
5. splošne tehnike uspešnega učenja,
6. koncentracija pri učenju,
7. aktivno sodelovanje med poukom.

Za vsako od teh področij smo sestavili 10–20 vprašanj tipa večstranskega izbora s tremi možnimi odgovori (vedno ali pogosto, včasih, redko ali nikoli), npr.: »Ali si med učenjem delate kratke, pregledne povzetke iz gradiva?«

Po opravljenem predposkusu smo v vprašalnik vključili 82 vprašanj o učnih navadah in tehnikah, poleg tega pa 17 uvodnih vprašanj o učenem uspehu, času, porabljenem za učenje, o objektivnih delovnih pogojih in izvenšolskih aktivnostih in 22 vprašanj o stališčih do šolanja in učenja.

V maju 1966 smo s tem vprašalnikom anketirali 10%, slučajni vzorec učencev prvih razredov gimnazij po vsej Sloveniji, skupno 419 učencev. Iz finančnih in praktičnih razlogov smo se omejili le na 1. razred, kjer so tudi problemi v zvezi z nizkimi šolskimi uspehi in osipanjem učencev najbolj pereči, in na gimnazije kot na najbolj homogeno vrsto šol II. stopnje. Za orientacijske primerjave, brez namenov posploševanja, smo zaleli tudi po nekaj oddelkov osmih razredov osnovnih šol in poklicnih in srednjih strokovnih šol v Ljubljani. V anketiranju zajete šole so: gimnazija Poljane in Šentvid, Ljubljana, glavni po-

skus: gimnazije Ljubljana Vič, Poljane, Pedagoška gimnazija v Ljubljani, II. gimnazija v Mariboru in gimnazije na Celju, Idriji, Tolmini, Kopru, Postojni, Stični in Crnomlju, ESS v Ljubljani, Tehniška šola za kemijsko, metalurško, rudarsko in lesno-industrijsko stroko. Center strokovnih šol, osnovne šole Ketteja in Murna, Vide Pregarc in Hinka Smrekarja, vse v Ljubljani) so sodelovale pri akciji z vso pripravljenostjo.

Učenci so odgovarjali anonimno in so tudi dobro in z zanimanjem sodelovali. Eden od njih je pripisal: »V vprašanjih sem zapazil vedno svojih lastnih učnih težav.«

Gradivo smo statistično obdelali. Na tem mestu seveda ne moremo navajati podrobnejših rezultatov. Na kratko naj samo prikažemo, kaj je pri gimnazijskem vzorcu pokazala primerjava učnih navad in tehnik in učnih uspehov učencev. Rezultate lahko posplošimo samo na prve razrede gimnazij v Sloveniji.

Spet je prišel čas, ko so začeli odhajati... Najprej maturanti, za njimi bodo odšli kmalu še drugi

DOBRI IN SLABI UČENCI PRI UČENJU

Ugotovili smo, da obstaja med učnimi navadami in tehnikami in učenim uspehom določena, čeprav rahla zveza (korelacijski koeficient 0,29). Na učni uspeh vpliva seveda poleg učnih navad in tehnik še mnogo dejavnikov. Tudi dobri učenci nimajo vedno ustrezno razvitih učnih navad in tehnik in dosežajo svoje nadpovprečne uspehe zaradi drugih dejavnikov, npr. zaradi nadpovprečnih sposobnosti. Vendar se je pokazalo, da se v nekaterih konkretnih učnih navadah in tehnikah dobri učenci pomembno razlikujejo od slabih (razlike — na 35 od 82 vprašanj).

Kar zadeva smotrno uporabo časa za domače učenje se dobri učenci v večji meri izogibajo kampanjskega učenja, imajo bolj občutek za čas in bolje razvito »navado časa« — da se spravijo k učenju vsak dan ob istem času in samoiniciativno. Tako je 65 odstotkov dobrih in le 28 odstotkov slabih učencev pritrdilo odgovorilo na vprašanje »Ali se učite vsak dan sproti?«, velike razlike pa so se pojavile tudi pri vprašanjih »Ali znate točno predvideti, koliko časa boste določene dne porabili za učenje in pisanje domačih nalog?« in »Ali se učite vsak dan ob istih urah?« Raziskava je tudi pokazala, da se dobri učenci v povprečju ne uče več kot slabi (povprečje za oboje je bilo 2 ur 20 minut dnevno (Nadaljevanje na 4. strani)

SKUPŠČINA SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE

Posameznih družbenih dejavnosti nismo razvijali sorazmerno z naraščajočimi potrebami

V Festivalni dvorani v Ljubljani je bila v ponedeljek 29. maja II. redna skupščina sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije. Ugotovitev skupščine je bila med drugim tudi v tem, da je bil program dela republiškega odbora na zadnjem obnem zboru (1963) pravilno postavljen, saj je narekoval reševanje najbolj perečih vprašanj na področju družbenih dejavnosti. Ta program je obsegal naslednje naloge: urejevanje materialnih in drugih odnosov med gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi ter skrb za skladen razvoj med posameznimi vejami družbenih dejavnosti; vzgoja članstva v samoupravljalce, ki znajo usklajevati interese posameznika in socialistične družbe; skrb za učinkovito strokovno izobraževanje delavcev družbenih dejavnosti; skrb za družbenopolitično vzgojo zaposlenih v družbenih službah; vzgoja sindikalnih kadrov v sposobne strokovno in družbeno razgledane politične delavce. Vrsti drugih, nepredvidenih nalog je bila v zvezi z delo republiškega odbora pri uresničevanju tega postavljenega programa ni bilo vedno dovolj sistematično in poglobljeno, kot bi si nemara želeli.

Skoraj na vseh področjih družbenih dejavnosti na splošno ugotavljamo, da se za posamezne dejavnosti (zdravstvo, šolstvo, kul-

tura itd.) namenja sicer relativno visoka sredstva, hkrati pa vemo, da je materialna osnova poslovanja nekaterih zavodov in tudi dejavnosti zelo slaba, da so osebni dohodki relativno nizki, da so možnosti celo za enostavno reprodukcijo minimalne. Temu je na eni strani vzrok ekstenzivnost razvoja posameznih dejavnosti, ko se je večalo število ustanov in število zaposlenih v že obstoječih ustanovah, medtem ko se učinkovitost, količina in predvsem kvaliteta dela niso povečali v enaki meri. Na drugi strani pa so te pomanjkljivosti posledica dejstva, da posameznih družbenih dejavnosti nismo razvijali enakovredno in sorazmerno z naraščajočimi potrebami in so zato zahteve po večjih družbenih sredstvih naenkrat toliko večje.

Kljub dejstvu, da premajhna materialna osnova poslovanja v nekaterih dejavnostih dejansko ovira razvoj samoupravnih odnosov, pa tega izgovora le ni mogoče v celoti sprejeti. S tem bi namreč samoupravljanje zreducirali le na gospodarenje, vse druge odnose oziroma samoupravne pravice in dolžnosti — kot so organizacija dela, medsebojna delovna razmerja, delitev osebnih dohodkov itd. — pa bi izločili. Menimo — tako ugotavlja poročilo republiškega odbora za obdobje 1963 do 1967 — da je bilo prav na tem področju samoupravljanja premalo narejeno in da dejavnost sindikata v tem pogledu ni bila dovolj učinkovita. To pomeni, da delo sindikata ni dovolj intenzivno in dovolj vztrajno, da bi bila na eni strani rešena pereča sistemska vprašanja na področju družbenih služb, na drugi strani pa razrešena poglobljena vprašanja samoupravljanja znotraj delovnih organizacij. Seveda pa je tudi obdobje štirih let prekratko, da bi bilo mogoče rešiti tako kompleksna in dokaj zamotana vprašanja financiranja in samoupravljanja v družbenih dejav-

nostih. Kot so pokazale ugotovitve centra za raziskavo javnega mnenja pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, imamo opraviti z dvema problemoma:

— za večino delavcev v družbenih dejavnostih se samoupravne pravice izirajo z volitvami organov upravljanja;

— precejšnje število delavcev je indiferentnih oziroma nima interesa za samoupravljanje.

Sindikati bo moral v prihodnje reševanju teh problemov posvetiti precej več pozornosti, kot jo je doslej.

TUDI NARAŠČAJOČA SREDSTVA V ŠOLSTVU NE ZADOŠČAJO

Šolstvo kot ena izmed družbenih dejavnosti nosi vse pravkar omenjene značilnosti. Na eni strani ugotavljamo, da so v zadnjih letih sredstva za šolstvo hitro naraščala, hkrati pa je dokumentirano, da šolstvo deluje v zelo slabih materialnih razmerah. Očitno je, da naraščajoča sredstva niso zadoščala za potreben razvoj šolstva. Gledano v odstotkih, je proračunski potrošnji republike bilo gibanje deleža za šolstvo v razmeroma ugodno. Posamezni občinski proračuni, ki skrbijo predvsem za osnovno šolstvo, pa so bili z izdatki za šolstvo zelo različno obremenjeni, pri čemer se razlike iz leta v leto večale. Sorazmerno najbolj so bile obremenjene z izdatki za šolstvo prav manj razvite občine. Razlike v stroških za učenja osnovne šole so se v zadnjih letih naglo večale in so že daleč presegle meje, ki bi jih lahko trpeli glede na različne objektivne potrebe na posameznih območjih. Večanje razlik je bilo ena izmed osnovnih slabosti dosedanjega sistema financiranja.

Republiški odbor je z vrsto analiz in informacij opozarjal na težaven materialni položaj šolstva — zlasti osnovnega in srednjega — in se odločil, da vzporedno z uveljavljanjem takega sistema financiranja, ki bo zagotovil šolstvu stabilen in kontinuiran razvoj ter omogočil izenačevanje materialnega standarda v šolstvu. Poročilo republiškega odbora navaja številke, ki dokazujejo, kako v zadnjih letih sploh nismo dosegli planiranih investicij v šolstvu, kar bo imelo posledice, da v krajšem obdobju ne bo mogoče izboljšati razmer, kakršne imamo danes: od 1085 osnovnošolskih zgradb je bilo 760 zgrajenih pred prvo svetovno vojno; v letih 1946 do 1960 smo zgradili le 84 osnovnih šol! Prostori v starih stavbah

so nefunkcionalni in ne ustrezajo modernemu pouku. V Sloveniji pride na enega učenca komaj 3,8 kv. metrov površine, po normativih pa bi morali doseči 6 kv. metrov.

Realne možnosti za delo v osnovnem šolstvu v primerjavi z drugimi — zlasti gospodarskimi dejavnostmi — so nazadovale. Nominalni osebni dohodki so naraščali mnogo počasneje kot v vseh drugih dejavnostih, delež sredstev za materialne izdatke pa je v skupnih izdatkih za šolstvo padel. Osebni dohodki so bili v l. 1966 v osnovnem šolstvu v povprečju le za 4,25 odstotka višji kot v gospodarstvu (leta 1962 so bili — tudi zaradi izobrazbene strukture zaposlenih! — za 30 odstotkov višji!).

Tudi razlike pri osebnih dohodkih prosvetnih delavcev med občinami so prevelike in očitno niso rezultat doseženih uspehov pri delu. Po podatkih republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS so se v l. 1966 gibal osebni dohodki za redni delovni čas v osnovnem šolstvu takole: za učitelja od 63.600 do 93.000 S-din, za predmetnega učitelja od 74.500 do 115.000 S-din in za profesorja od 72.600 do 130.000 S-din. Takšne razlike so posledica različnih materialnih možnosti posameznih občin. Očitno pa je, da je tudi razumevanje za šolstvo — ne glede na proračunska sredstva — po občinah zelo različno, saj imamo primere, ko gospodarsko razvite občine z visokim proračunskim dohodkom na prebivalca dajejo za šolstvo relativno majhen delež in dosegajo nizka povprečja osebnih dohodkov v šolstvu.

Razumljivo je, da prosvetni delavci niso zadovoljni z nizkimi osebnimi dohodki. Vse občine ob sprejemanju svojih proračunov tudi niso upoštevale priporočila sindikata o prerezdelitvi proračunskih sredstev v korist šolstva. Tudi ob večkratnih pojava napovedanih prekinitev dela ni mogoče prosvetnih delavcev označiti kot ljudi, ki hočejo problem osebnih dohodkov rešiti čez noč in se zato postavljajo na brezkompromisna stališča — ker so pred tem korakom naredili z analizami, primerjavami in dogovarjanji vse mogoče, da bi uresničili svoje zahteve.

NIMAMO JASNO ZACRTANE DOLGOROČNE POLITIKE RAZVOJA POSAMEZNIH KULTURNIH DEJAVNOSTI

Delež kulturne potrošnje v osebni potrošnji pri nas ni velik — tako ugotavlja poročilo republiškega odbora; obstaja celo mnenje, da je po ukrepih gospodarske reforme in ob prestrukturiranju osebne potrošnje prišlo do zmanjšanja deleža za kulturo v osebni potrošnji. Priče smo številnim primerom, ko delovni ljudje iz najrazličnejših vzrokov nočejo sprejemati kulturnih dobrin, pa čeprav jih družba daje brezplačno.

Ob uresničevanju družbene in gospodarske reforme je postalo očitno, da bistveni vzrok morebitne stagnacije in malodušja na področju kulture ni samo v nezadostni materialni osnovi dela na tem področju — čeprav je to eden najbolj pomembnejših elementov — ampak tudi v neprilagojenosti novim potrebam, v nedodelanih konceptih in neracionalnem trošenju sredstev. Za uspešnejše napredovanje kulturnih dejavnosti je treba uvesti nove in trdnjše oblike financiranja, ki bodo dale osnovno stabilnejšemu razvoju.

Materialna osnova kulturnih dejavnosti je slaba nasploh, posebej pa še v posameznih občinah in zavodih. Iz podatkov v zadnjih letih je razvidno, da je bilo povečanje sredstev za kulturo v bistvu le tolikšno, da je bilo mogoče v določeni meri dohitevati gibanje osebnih dohodkov, medtem ko so se morala ponekod funkcionalna sredstva za izvajanje programov celo zmanjšati. Pri tem je treba poudariti, da materialna sredstva (Nadaljevanje na 2. strani)

»Bodočnost je vera...«

Med pismenimi nalogami ob 30-letnici KPS prejela prvo nagrado Tehniška šola za strojno stroko v Ljubljani

Učenci srednjih šol so sodelovali v nagradnem tekmovanju v pisanju šolskih nalog ob 30-letnici ustanovitve KPS. Tekmovanje sta organizirala CK ZMS in republiški sekretariat za prosveto in kulturo. Najboljše pismene naloge je pregledala in ocenila posebna republiška žirija, 24. maja 1967 pa je bila slovesna podelitev nagrad najboljšim posameznikom in šolam, ki so najbolje organizirale tekmovanje. Učenci so se večinoma odločili za enega od naslednjih dveh naslovov:

1. Bodočnost je vera, kdor zanjo umira, se vzdigne v življenje, ko pače v smrt.
2. Človek — komunist

Naloge so pokazale, da učenci dobro poznajo zgodovinske dogodke ob ustanovitvi KPS na Cebinah pred 30 leti. V svojih nalogah so znali te dogodke in njihovo vsebino dobro povezati tako z našo NOB, kakor tudi s problemi povojne graditve socializma vse do današnjega dne. Mnogo nalog je dogodek izpred 30 let obravnavalo bolj z zgodovinskega stališča, večina pa jim je bila ustanovitev KPS samo osnova,

na kateri so izražali tudi lastne kritične misli do sodobnega življenja. Zelo uspele so naloge, ki so prikazale življenjsko pot in žrtve naših narodnih herojev. Včasih so si učenci namesto resničnih zgodovinskih ali legendarnih narodnih herojev izmislili svoje junake, ki so jih z izrednim čustvom in spoštovanjem do njihovih žrtev postavili v izmišljene, vendar verjetne situacije. Verzi prvega naslova so jim nudili možnost razmišljati o vrednosti življenja in smrti, ki to življenje ustvarja in omogoča.

Najboljše so bile tiste naloge, ki so se odmaknile podajanju historiat in življenjskih usod posameznih herojev ali borcev, in so izražale osebne probleme. Ti so največkrat v zvezi z odnosom mladega človeka do današnjega družbenega reda in do nepravilnosti, ki se pojavljajo v odnosih med ljudmi in v odnosih človeka do dela. V teh nalogah so učenci zelo kritično presojali svet okrog sebe in vedno našli svoje lastno mesto v njem. Vsi poudarjajo odgovornost mladega človeka do družbe in do dela, pri tem so jim zgledi iz preteklosti v spodbudo.

Sklepno mišljenje članov žirije je, da večina naše srednješolske mladine zavzeto spremlja življenje današnje družbe in da se zanima tudi za vse tiste dogodke, ki so pripravljeni in naposled omogočili uveljavitev socialističnega družbenega sistema. Njihov odziv na razpisano nagradno tekmovanje in misli, ki so jih v svojih nalogah izrazili, so najboljši dokaz za to.

J.S.

Nagrajene so bile naloge naslednjih avtorjev: Barbare Hočevar, VII. gimnazija Ljubljana Vič, Darke Podmenik, VII. gimnazija Ljubljana Vič, Denisa Poniza, II. gimnazija Ljubljana, Zvonka Petka, Ekonomsko administrativni šolski center Koper, Franca Kremenška, Tehniška šola za strojno Ljubljana, Draga Jančarja, Tehniška šola za kemijsko stroko Ruše, Poldija Dolenc, učiteljske Ljubljana, Martina Lesjaka, Tehniška šola za elektro-tehniško stroko Ljubljana, Milana Osrajinika, gimnazija Ravne na Koroškem, in Toneta Sirkar, gimnazija Celje.

Poleg dijakov so prejele nagrade za najboljše naloge še šole: Tehniška šola za strojno stroko Ljubljana, VII. gimnazija Ljubljana Vič in Srednja kmetijska šola v Mariboru.

Novoizvoljeni člani republiškega odbora sindikata delavcev družbenih delavcev

ČLANI PLENUMA

BAUMAN Silva, Republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, Ljubljana;

BEDERNJAK dr. Jože, Splošna bolnica, Murska Sobota;

BERCE Ivan, Osnovna šola »Tone Cufar«, Ljubljana;

BERČEC dr. Branko, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana;

BERTONCELJ Zora, Klinične bolnišnice, Ljubljana;

BIRSA Marija, Osnovna šola, Rogaska Slatina;

BOHANEČ Slavko, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Ljubljana;

BOLTAUZEZ Frenk, zobotehnik, Maribor;

BOŽIČ Joško, Skupščina občine, Ajdovščina;

BOŽNAR Srečko, Osnovna šola »Tone Tomšič«, Ljubljana;

BREZEC Alojz, Služba družbenega knjigovodstva, Postojna;

CAHUK Geza, Republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, Ljubljana;

ČISAR Aleksander, Gimnazija, Murska Sobota;

FRBEŽAR Vekoslav, Osnovna šola »Fran Albrecht«, Kamnik;

GAZVODA Jože, Osnovna šola, Kranjska gora;

GRČAR Slavko, Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo, Ljubljana;

GREGORIČ Marijan, Gimnazija, Brežice;

HANŽIČ Miloš, Zobna ambulanta »Litostroj«, Ljubljana;

HARI ing. Stefan, Šolski center kovinske stroke, Lendava;

HOČEVAR Brda, Mariborske lekarnice, Maribor;

JAMNIK France, Slovensko narodno gledališče, Drama, Ljubljana;

KASTELIČ Vinko, Republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, Ljubljana;

KLEMEN Tone, Skupščina občine Moste-Polje, Ljubljana;

KOCIJAN Gregor, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Ljubljana;

KOSMAC France, »Viba-film«, Ljubljana;

KOTNIK dr. Drago, Ekonomska fakulteta, Ljubljana;

KOVAC dr. Mitja, Kirurška klinika, Ljubljana;

KREFT Mitja, »RTV — Ljubljana«, Ljubljana;

KUHAR dr. Boris, Etnografski muzej, Ljubljana;

LEKŠAN Jože, Skupščina občine, Koper;

LORENCI Marija, Zdravstveni dom, Trebnje;

MEJAK dr. Sonja, Zavod za zdravstveno varstvo, Ljubljana;

MLAKAR Oton, Zavod za socialno zavarovanje, Ptuj;

MUŽIČ Milutin, Okrožno gospodarsko sodišče, Ljubljana;

OGRIS Marijan, Splošna bolnica, Koper;

PAVLINA Zdenko, Občinsko sodišče, Celje;

PEČENIK Vladimir, Carinarica, Sežana;

PETERNELJ Jože, Zavarovalna skupnost SR Slovenije, Ljubljana;

PIANO Jože, Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, Ljubljana;

PIVK Valentin, Gimnazija, Škofja Loka;

PONIKVAR Igor, Delavska univerza, Celje;

PUBERER Marijan, Uprava za notranje zadeve, Novo mesto;

RAIČKOVIČ Milorad, Služba družbenega knjigovodstva, podružnica 501, Ljubljana;

SEBIL Marko, Zavod za klinično zdraviljenje otrok, Kranj;

SENKOVIČ Nada, Otroški vrtec, Pobrežje, Maribor;

SIMONČIČ Ivo, Kreditna banka in hranilnica, Ljubljana;

SOTLAR Drago, Radio postaja, Trbovlje;

SUVOROV ing. Jože, Tehnična šola strojne stroke, Ljubljana;

ŠEBART Niko, Posebna osnovna šola, Maribor;

ŠTIMAC Milan, Bolnica za TBC, Topolšica;

TAUTOVIČ Ivica, Splošna bolnica, Jesenice;

TOMASIČ Milica, Zdravstveni dom, Izola;

VUGA dr. Vidojka, Zdravstveni dom, Nova Gorica;

WEISS Kamilo, Delavska univerza, Črnomelj;

ZEMLIČ Vlado, Skupščina občine, Maribor;

ZIRKELBACH Slavica, Osnovna šola »France Prešeren«, Kranj;

ZUPANIČ dr. Stane, Splošna bolnica, Slovenj Gradec;

ZELE dr. Milena, Splošna bolnica, Celje;

ZUZEK Iva, Osnovna šola, Smartno pri Litiji;

ČLANI NADZORNEGA ODBORA

KASEŠNIK Ida, Višja stomatološka šola, Maribor;

KOBENTAR Bine, Skupščina občine, Jesenice;

TRAMPUZ Miloš, Klinična bolnišnica za živčne bolezni, Ljubljana — Polje;

NOVI PREDSEDNIK

Na svoji prvi seji so člani plenuma republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti izvolili za predsednika prof. Slavka Bohaneča. Dosedanji predsednik republiškega odbora Marijan Jenko odhaja na novo dolžnost.

Skupščina delavcev družbenih dejavnosti Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

za kulturo niso in ne morejo biti odvisna samo od dosežene stopnje narodnega dohodka, ampak tudi od kulturne dediščine, razširjenosti oz. pristopnosti kulturnih dobrin, kulturne vzgojenosti prebivalstva itd. Skratka — materialna sredstva za kulturo morajo biti odvisna od politike, ki si jo družba na področju kulture začrta. Ta politika pa mora biti jasno opredeljena v družbenih planih.

Ze površne analize nam pokažejo, da večina gospodarsko manj razvitih občin, kjer je najmanj kulturne vzgoje prebivalstva relativno največja, dajejo najnižje deleže svojih proračunov za kulturo!

Tudi kulturni delavci s svojimi osebnimi dohodki niso zadovoljni. Glede na razmeroma visoko izobraženo strukturo zaposlenih v kulturnih institucijah so zneski povprečnih mesečnih osebnih dohodkov res nizki. Na to dejstvo je republiški odbor sindikata večkrat opozarjal. Izdelal je tudi anketo, ki jo prikazuje podrobnejšo sliko stanja. Ta anketa je ugotovila, da je imelo v l. 1966 od 195 anketiranih delavcev v kulturnih zavodih 52,8 odstotka osebnih dohodkov od 90.000 S-din, 37,9 odstotka od 90.000 do 120.000 S-din in 7,7 odstotka nad 120.000 S-din.

delovnih organizacij kot tudi med družbeno skupnostjo in delovnimi organizacijami.

Razstava mladih filatelistov

S prvo lastno razstavo so mladi filatelisti občine Slov. Konjice najprej predstavili letosnji dan mladosti in istočasno tudi 75-letnico predsednika tova. Tita, Kijub temu, da krožka na l. osnovni šoli v Slov. Konjicah in na osnovni šoli v Zrečah obstajata šele dobro leto, pa sta v tem času dosegle zavidljive uspehe. Oba skupaj štejeta okoli 50 mladih članov iz višjih razredov osnovnih šol na razstavi v l. osnovni šoli v Slov. Konjicah. Izredno lepo urejena razstava, katere pokrovitelj je glavni direktor usnjarskega kombinata »KONUS« tova. Pere, je najzgovornejši dokaz njihovega dosežanja dela.

Sveđa sami tega ne bi mogli, če ne bi imeli ustrezne pomoči odraslih zbirateljev znanj. To nalogo na zvezi šoli opravlja tova. Leskošek France, na prvi knjižni osnovni šoli pa predmetni učitelj tova. Višner Jože, iz razgovora z njima smo izvedeli, da so mladi filatelisti zelo prizadevani in da redno prihajajo na tedenske seštanke. »Sicer pa je to šele prvi začetek dela na tem področju,« nam je povedal tova. Leskošek in nadaljeval: »Ze v tem šolskem letu nameravali ustanoviti tovrstne krožke še v ostalih treh osnovnih šolah na območju, to je v Vitanju, v Ločah in na drugi osnovni šoli v Slov. Konjicah. Toda čas nam tega ni dopuščal, čeprav so učenci to želeli, zato homo pa to nalogo izvedli v šolskem letu 1967-68. O razstavi naj povsem samo še to, da je prva tovrstna prireditve v naši domovini in da nam je res dobro uspela, pri čemer imamo svoj delež zaslug tudi odrasli člani filatelističnega društva v Slov. Konjicah, veliko razumevanje pa je pokazal tudi pokrovitelj tova. Pere.«

Posebna komisija je ocenila razstavljenе znamke in podelila ustrezna priznanja posameznim krožkom ter posameznim razstavljalcem.

V času razstave je bilo danih v prodajo 70 pionirskih priložnostnih kuvert v dveh barvah in ena filatelistična priložnostna kuverta v nakladi 100 izvodov, vse pa so bile opremljene s priložnostnim žigom. Celotna serija po 3 komade od vsake kuvert bodo poslali kot darilo tova. Titu.

V. L.

Vse šole naj ustanove sklad za pohvale in nagrade odličnim dijakom

PREDLOG SKLADA »BRATA RIBAR«

Pred nedavnim je bil ustanovljen sklad Brata Ribar, ki ima predvsem naslednje naloge: spodbujati učence vseh jugoslovanskih šol k odličnim uspehom, krepiti povezovanje učencev in šole s starši in družbeno skupnostjo, razvijati bratsko povezanost mladine vseh narodov in narodnosti Jugoslavije ter vzgajati mladino v duhu naše bližnje revolucije in preteklosti. Akcijo organizacijskega odbora tega sklada podpira zvezni sekretariat za izobraževanje in kulturo, ki priporoča vsem šolam, naj ustanovijo sklad za pohvale odličnim učencem. Temu priporočilu se pridružuje tudi republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

Ob koncu šolskega leta dajo šole iz tega sklada odličnim učencem pozlačeno značko Pohvala za odlični uspeh (učencu, ki z odličnim uspehom izdelal zaključni razred), v zaključnem razredu pa zlato medaljo Bratov Ribar tiste-

mu učencu, ki je dobil v vseh razredih pozlačeno značko.

Sole naj bi podelile prve nagrade že ob koncu tega šolskega leta. Iz centralnega sklada Bratov Ribar, katerega sedež je začasn v Zagrebu (Ilica 191), bodo dodeljevali pomoč vsaki šoli v državi, ki ji lastni sklad ne bo dočel za nagradjevanje odličnih učencev po tem sistemu. V zvezi s tem je sedaj naloga šol, da pravilno organizirajo ta sistem, da seznanijo učence in starše s smotri in nalogami sklada, da postavijo vitrino sklada, da poskrbe za podpornike sklada in vpisujejo

njihova imena v to vitrino ter dajo skladu pomen, ki ga ima za družbo. V tak sklad bodo radi prispevali starši in drugi.

Značke in medalje so po obliki enake v vseh šolah v Jugoslaviji, obenem z medaljo pa se podeljuje tudi posebna legitimacija. Učenec, ki bo imel oboje, bo imel prednost pri nadaljevanju šolanja (pri štipendijah, študentskih kreditih, študentskih domovih itn.), pa tudi pri zaposlovanju. Sklad si bo namreč prizadeval, da bo dajal moralno in materialno podporo.

M. K.

Študentje ob 20-letnici Pedagoške akademije

V letošnjem letu praznuje Pedagoška akademija 20-letnico svojega delovanja. Pri praznovanju sodeluje tudi organizacija zveze študentov na našem zavodu. Da bi temu jubilejnu letu dali vse večji poudarek, so študentje že jeseni sprejeli program dela, s katerim so se vključili v praznovanje.

V okviru celotnega programa, ki so si ga zadali, naj navedem samo nekatere večje prireditve in akcije. V mesecu decembru so se deležili razstave Vincenta van Gogha v Beogradu, dvakrat so si skupno ogledali predstavi v Operi, obiskali so več koncertov v Filharmoniji. V aprilu so pripravili interno proslavo 20-letnice PA in uspel kulturni večer, katerega sta se udeležila bašter Lado Korosec in baritonist Ferdinand Radovan. V mesecu maju so organizirali izlet v Belo krajino in Kočevsko, kjer so si ogledali in obiskali znane kraje iz NOB. Poleg tega so se udeležili različnih predavanj in sodelovali pri literarnih večerih. Pred kratkim je izšla prva številka lista študentov PA. Študentje PA pa imajo stike tudi z ostalimi tovrstnimi šolami. Ob obisku razstave v Beogradu so se seznanili s študenti beograjske akademije.

Ze dalj časa pa imajo poznanstva in vzdržujejo stike z zagrebško PA. Obiski ene in druge šole so postali že tradicionalni. Na zaključno proslavo, 29. maja 1967, so povabili tudi študente drugih akademij iz Maribora, Zagreba, Reke in Beograda. Delegacije študentov teh akademij bodo dva dni gostje študentov PA v Ljubljani. Poleg ogleda »bele Ljubljane« in njenih znamenitosti bodo študentje izmenjali svoja izkustva pri študiju in v delu zveze študentov.

Za svoje delovanje se morajo študentje zahvaliti dekanatu PA, ki je s svojo finančno pomočjo omogočil marsikatero njihovo akcijo. Posebno so še dolžni zahvaliti tistim profesorjem in predavateljem, ki so nudili organizativno pomoč.

50 let sovjetske defektologije

V Moskvi je bila letos od 27. do 31. marca peta znanstvena defektološka seja, ki jo je sklical defektološki znanstveno raziskovalni inštitut akademije pedagoških znanosti ZSSR ob 50. obletnici oktobrske revolucije. Na sejo so bili povabljeni tudi defektologi socialističnih dežel Vzhodne Nemčije, Poljske, Češke, Madžarske, Romunije, Bolgarije in Jugoslavije, katere so sovjetski kolegi izredno pozorno in ljubizno sprejeli.

Na plenarnih zasedanjih je bilo podanih enajst referatov. Uvodni referat o osnovnih etapah razvoja sovjetske defektologije je imel direktor defektološkega inštituta akademije pedagoških znanosti, doktor pedagoških znanosti tova. A. P. Dijačkov. Osnovne teze njegovega referata so bile:

Sovjetski sistem vzgoje in izobraževanja razvojno prizadevanih otrok je vzniknil in se razvijal v pogojih novega družbenega sistema ljudskega prosvetljenja. Defektologija, kot teoretična osnova v sistemu vzgoje in izobraževanja razvojno prizadevanih otrok, je napravila v petnajstih letih sicer komplicirano, a uspešno pot razvoja in napredka.

Prva etapa (1917—1920) je bila predvsem namenjena oblikovanju novih pogledov za ocenjevanje sposobnosti prizadevanih otrok. To obdobje sovjetske defektologije je našlo močan odmev na vseslovesnem kongresu delavcev z razvojno prizadevanimi otroki. (1920)

ciji svojo denarno pomoč. Tako je socialno-ekonomska komisija razdelila čez 300.000 starih din socialno šibkim študentom.

Ob tem jubilejnu letu si ne moremo kaj, da ne bi še enkrat ponovili in si vroče zaželeli to, kar tare našo ustanovo že vrsto let, namreč želja po novih prostorih. Stanje, kakršno je sedaj, skoraj ni vzdržno, saj imamo predavanja po vsej Ljubljani od Prul, Starega trga, pa do Most. Taka raztresenost predavanj pa otežkoča študij in delo zveze študentov.

Zaključil bom z besedami, ki jih je zapisala tova. dekanica prof. dr. Aleksandra Kornhauser v prvi številki lista študentov PA: »... Naše učilnice so še vedno tesne in temne, nova učila šele v zadnjem času vzbujajo kontraste v starem stiskem dvorcu, PA je še vedno razbita po vsej Ljubljani. Zato prav gotovo materialne dobrine niso tiste, zaradi katerih bi želeli čimbolj svečeno proslaviti teh dvajset let! Če smo ponosni na uspehe, potem to uspehi trdega dela, uspehi visokih zahtev kljub skrajni siromašni pogojem...«

Stefan Celec

Tinca Stegovec razstavlja

V Zagrebu, v salonu ULUH, razstavlja svoja dela akademska slikarka, profesorica grafike v ljubljanskem Pionirskem domu Tinca Stegovec. Doslej je razstavljala samostojno že v Ljubljani, Gradcu in v Piranu, na kolektivnih razstavah pa — razen doma — še v Beogradu, Ohridu, Splitu, Berlinu, Celovcu, Parizu, Pragi, Budimpešti, Buenos Airesu, Veroni, Vicenci in še kje.

Na sedanji razstavi, ki bo odprta do konca junija, razstavlja trideset svojih grafičnih del.

Priznanje mentorjem

24. maja je bila v Klubu poslanecev v Ljubljani slovesnost posebne vrste: predsednik CK ZMS Janez Kocijancič je izročil priznanja dvajsetim mladinskim mentorjem za njihovo dolgoletno požrtvovalno delo z mladino. Priznanje so prejeli: Baldomir Bizjak iz Kranja, Lojze Borinc iz Celja, Irena Gabrenja iz Postojne, Janez Hafner iz Ljubljane, Ciril Hočevar iz Maribora, Ciril Hubad iz Ljubljane, Ivan Križnar iz Škofje Loke, Pavel Kunaver iz Ljubljane, Majda Majnik iz Kopra, Jovita Podgornik iz Ljubljane, Janko Perot iz Sežane, Jože Pernek iz Maribora, Silvo Prelog iz Ljutomer, Vida Rudolf iz Maribora, Miloš Spacapan iz Sempetra pri Novi Gorici, Marija Standerker, Ravne na Koroškem, Franjo Topolovec, Murska Sobota, Ivo Zobec, Novo mesto, Radič Gajč, Ljubljana in Trogar Pavla iz Mozirja.

CK ZMS bo odslej vsako leto podelil priznanja mladinskim mentorjem. Lepo bi bilo, da bi s podobnimi akcijami začele še kakšne druge organizacije!

»Ljubljana v ilegali« III

Pri Državni založbi Slovenije je pravkar izšla tretja knjiga zbirke dokumentov in spominov »Ljubljana v ilegali«. Prva knjiga je obsegala dokumente začetne borbenega gibanja v naši prestolnici v obdobju pred okupacijo, druga je osvetlila vzpon revolucije in prvega leta okupacije, tretja pa prinaša gradivo iz delovanja osvobodilnega in revolucionarnega gibanja v ilegali, z bodečo žico in bunkerji ograjeni, v eno samo velikanško koncentracijsko taborišče spremenjeni Ljubljani v letu 1942. Iz bogatega gradiva, ki je na razpolago in ki ga hrani ljubljanskega gibanja, je uredniški odbor odbral najbolj značilne in dokumentarne prispevke, jih bogato opremil s fotografijami tega viharnega časa, kar vse naj pripomore k temu, da pred bralci zaživi vsa veličastna preteklost herojskega mesta.

Knjiga je namenjena zlasti mladini, ki ni doživljala tistega časa. S pridom jo bodo uporabljali učitelji, da bodo lahko bolj plastično in stvarno približali otrokom velike dogodke naše zgodovinske preteklosti.

Nova razstava v šolskem muzeju

Za teden muzejev, ki je bil od 21. do 28. maja 1967, je bila odprta občasna razstava »Dokumenti za zgodovino šolstva na Slovenskem«. Razstavljeno je gradivo od leta 1550 dalje in prikazuje razvoj šolstva do leta 1965.

Razstava je odprta vsak delavnik od 9. do 13. ure, ob sredo tudi popoldne od 17 do 19. ure. Vstop prost. Za vodstvo po razstavi je preskrbljeno. Skupinski obiski tudi izven tega časa pa predhodnem dogovoru.

Ravnateljstva šol vabimo, da si razstavo ogledajo. Odprta bo do srede oktobra.

defektološke teorije in prakse so močno vplivali zaključki kongresa o socialnopravni zaščiti mladoletnih oseb (1924) in stališča ljudskih komisarjev RSFSR o organizacijah slepih, gluhih in umsko prizadetih otrok in mladostnikov (1926). V tretjem obdobju (1931—1941) so bili izdelani specialni učni programi, napisani učbeniki in specialne metodike. Defektologija se je kot znanstvena osnova za pouk, vzgojo in usposabljanje razvojno prizadevanih otrok vedno bolj diferencirala. Formirali so se začele samostojne znanstvene discipline: surpedagogika, tiflopedagogika, oligofrenopedagogika in specialna psihologija. V četrtem vojnem obdobju (1941—1945) se je sovjetska defektologija posvetila predvsem oblikovanju specialnih metod za pomoč odraslim, ki so bili prizadevani na vidu, sluhu in govoru zaradi posledic vojne. V petem, vojnem obdobju (po l. 1945), je sovjetska defektologija predvsem utrdila svoj teoretični koncept, se posvetila izpopolnjevanju eksperimentalnega dela, razvoju tehničnih pripomočkov za učno delo in usposabljanje, diferenciaciji znanstvenih dognanj in sintezi rezultatov kompleksnega proučevanja defektoloških problemov.

Sovjetska defektologija je v 50. letih svojega razvoja zbrala toliko pozitivnih izkušenj, da bo v prihodnje lahko še uspešneje reševala svoje številne in komplicirane naloge.

Sledili so referati Defektologija in sorodne znanosti, Vpliv sovjetske defektologije na specialno pedagogiko v DRN, Vpliv

V. Jagodič

SREČANJE Z LETOSNIMI MATURANTI

PEDAGOŠKI POGOVORI

»Pomilujemo tiste, ki pravijo, da smo se odločili napak...«

Po zakonu število dni, važnejše od števila ur?

Maturantom ljubljanskega učiteljskega so prejšnji teden prodali 125 rdečih nageljnov. Za okras novi obleki na slavnostnem sprejmu. Prihodnji mesec jim bodo po svečanem nagovoru razdelili maturitetna spričevala. Jeseni naj bi stopili za kateder.

Od 125 želijo 103 storiti to takoj, 6 se jih je odločila za PA, 15 za univerzo in 3 za ostale višje šole.

Na eno izmed »pogrebnih« tabel so napisali: Kje naj dobim službo?

Pred leti so — predvidevajoč razvoj šolstva — kar 75 odstotkom teh dijakov podelili v občinah štipendije, in rekli: rabili vas bomo, učiteljev za razredni pouk manjka. Letos pa večina šol v teh občinah ni razpisala delovnih mest za učitelje razrednega pouka. Komaj 32 maturantom so objavili zaposlitev v šolah, dvema v varstvenih oddelkih. Drugi pišejo prošnje, odgovori, ki prihajajo, so negativni. Kam sedaj?

Lahko je reči učiteljskičniku, naj nadaljuje študij na PA. Toda — kdo bo dal dijaku iz socialno šibke družine (in teh je na učiteljskih največ!) denar za šolanje? Štipendij ni, domači pa so komaj čakali, da bo eden od otrok prišel do poklica.

Zelimo kadre s prakso. In kje naj jo mlad človek dobi, kje uveljavljajo svoje sposobnosti? Na katera vrata naj potrka maturant, ozko specializiran za pedagoški poklic?

Podoba je, da je učiteljev za razredni pouk preveč. Kdo je to točno prevelik? Vsekakor: mladim ni storil usluge zakon o delovnih razmerjih z določilom o podaljšani delovni obveznosti. Njihov denar so tudi honorarji za nadure, ki so v preteklih letih šol, skrbno razdeljene med kolege. Začaran krog, ki ga ponekod najraje ne bi nikdar razklenili in pustili komu »od zunaj« vstopiti!

Mladi pa čakajo: polni elana (in slisali smo — tudi idealizma!), željni in sposobni delati.

Prebirali smo poročila o delu učiteljskih kandidatov, ocene njihove učne prakse. Mentorji in ravnatelji šol ugotavljajo, da imajo veselje do učiteljskega poklica, da se za pouk vestno pripravijo, da imajo miren nastop, znajo ustvariti prisen odnos z učenci, jih aktivirati, uporabljati učila in učne pripomočke, da znajo uporabiti osvojeno znanje psihologije, metodike in didaktike. In tako naprej.

Njihovi profesorici, pedagoginji prof. Nada Korenova in prof. Breda Jelenčeva, pravita o letošnjih maturantih: — Vsestransko iznajdljivi so, temeljito usposobljeni za pedagoško delo, pripravljani za izvenskološko delo. S pravljeno se prihajali navedeni. Težko so pričakovali razpisov, toda kolikšno je bilo njihovo razočaranje, ko so videli, da nekaj štipendiranja mesta niso razpisali! Pripravljani so oditi službovat ka-

morkoli, v najbolj zakoten kraj, pripravljeni delati v varstvenih oddelkih.

V imenu 103 maturantov je spregovorilo o svojih problemih, željah in načrtih pet njihovih sošolcev, ki smo jih zaprosili za kratek pogovor.

● **Vaša perspektiva službovanja?**

Lojzka Drobne: — Štipenditor — občina Krško. Sedaj je več štipendistov kot delovnih mest, pa vseeno pravijo, da bodo poskrbeli za nas.

Ivica Mišič: — Občina Cerkljica, ki me je štipendirala, je poslala štipendistom še pred razpisom seznam prostih delovnih mest. Prošenj je več kot mest.

Franc Ravnikar: — Občina Zagorje ob Savi nam je dala »prosto pot«, kar pomeni —

vezavo z mladinsko organizacijo. Temeljni vzrok njenega propada na vasi je, da je preveč osamljena, brez podpore. Mladinska organizacija pa mora imeti osnovo v ljudih. Vsak od nje samo nekaj pričakuje, ni pa pripravljen ničesar prispevati. Pogosto pozabljamo, da je v mladini dosti volje, toda ob prvih nesoglasjih se ta razgubi in zato ne pride do zaželenih uspehov. Aktivnost mladih propada zato, ker jih ne upoštevajo dovolj.

Ivica Mišič: — V Cerkljici bi se vključila v dramatsko društvo. Zelela bi navdušiti ljudi za igro, za lepo besedo.

Franc Ravnikar: — Najprej bi skušal postati res dober vzgojitelj. Ne tak, s kakršnimi se srečujemo danes v internatih — ocenjevalec hišnega reda in discipline, ki zbija točke

prihajali v večje kraje. Ali menite, da je tako najpravičnejše?

Odgovori postajajo nagli, združijo pa se v enotno mnenje:

— Nikakor. Kdor je zaposlen v mestnih šolah ali v šolah večjih krajev, laže postane dober učitelj. Otroci ga s svojo razgledanostjo silijo k izpopolnjevanju. Na deželi tega ni. In strokovno izpopolnjevanje? Gotovo je, da za to kje daleč nimaš tolikšne prilagoditve: daleč so knjižnice in ljudje, ki bi jih lahko povprašali za nasvet. V mestih so strokovni zavodi, vzgojne posvetovalnice...

● **Komentirajte mnenje, da je postal učiteljski poklic razvednoten. Kaj pričakujete od tega poklica v prihodnje?**

Tudi ta odgovor je postal skupinski.

— Če bomo sami drugače vrednotili naš poklic, ga bodo znali bolj ceniti tudi drugi. De-

Pri pouku nuklearne fizike. (Slika je iz »The Times Educational Supplement«)

biti brez službe. Veselilo bi me delo s starejšo mladino, rad bi delal kot vzgojitelj v kakem dobrem internatu.

Sonja Stupar: — Kamniška občina je petim štipendistom določila osnovno šolo Vranja peč, rekoči, naj izberemo upravitelja. Kolegi so menili, naj bi bila to jaz. (Op. Pogoj dela: ni prometnih zvez.)

Joži Vidmar: — Poleg učiteljskega sem dokončala srednjo glasbeno šolo. Oddala sem prošnjo za osnovno šolo Moravce, za glasbeni pouk, honorarno pa bi rada poučevala še v glasbeni šoli.

● **Kako boste prispevali k popestritvi kulturno prosvetnega življenja tam, kjer boste službovali?**

Lojzka Drobne: — Aktivno bi se vključila v prosvetno društvo (dramatika!) in skrbela za po-

zaradi slabo pospravljene postelje in sobe. Zelel bi si pridobiti med gojenci zaupanje, ustvariti drugačno vzdušje. Želim delati z mladino, organizirati tudi zabavno življenje, zdravo zabavo. Poskusil bi dokazati, da izpadli posamezniki še niso hulančarji in da lahko pozitivni elementi »pritegnejo negativne«.

Sonja Stupar: — Najbrž me bo upraviteljsko delo v začetku povsem zaposlilo, del prostega časa bi rada namenila slikarstvu.

Joži Vidmar: — Rada bi imela zborček, zbor melodik, igrala bi v orkestru glasbene šole in v dramatski skupini.

● **Slisali smo, da ste pripravljali oditi službovat kamorkoli, v najbolj oddaljeno kraje. Taka je bila včasih usoda vseh mladih učiteljev, medtem ko so starejši**

nar ni vse. Gre za ustvaritev avtoritete med učenci in med ljudmi, kjer delaš. Vsekakor, ki pravi, da smo neumni, ker smo se odločili za učiteljevanje, pomilujemo. Tudi takšno pisanje, kakršno smo brali npr. zadnjič v Ljubljanskem dnevniku (Liparjev Lipe: Tema za roditeljski seštanek), nas žali. Ni nam žal, da smo se vpisali na učiteljske. Ta šola nam je dala zelo veliko: ne le splošno izobrazbo, naučila nas je spoštovati človeka, humanih odnosov do soljudi.

Smo idealisti. Najbrž prav zato, ker smo iz skromnih družin. Nezahtevni, nevaljni razkošja. Želimo samo pošteno in dobro delati.

Samo dvojce sem jim zaželela: uspešno maturo in delo. Stvari, okrog katerih se danes spleta vse njihove misli in besede.

Marijana Kunej

Nesreče nimajo počitnic

Vse kaže, da starši še dolgo ne bodo mogli mirno čakati svojega šolarja, da se bo vrnil domov.

Neprizadeto bodo poslušali njegovo moledovanje, naj mu vendarle kupijo kolo. Tragedije na cestah jih delajo neizprosne.

Med obvestili o prometnih nesrečah beremo:

... Ne da bi se deček prepiral, če je cesta prosta, se je poglaval čeznjo. Mopedist zaradi kratke razdalje ni mogel preprečiti nesreče.

... Fant je pred poukom ugovarjal, da je pozabil doma barvice. Pri sošolcu si je sposodil kolo in se odpeljal domov. Ko se je vračal, je po desni strani pripeljal tovornjak. Pri tem je deček iz neznanega vzroka tako nesrečno padel, da je zadnje kolo tovornjaka zapeljalo čezenj.

Vse nemirnejši postajamo. Dvakrat nemirnejši ob napovedih letošnje turistične sezone. Poznamo razcvet današnjega prometa, neustreznost cestišč, poznamo prizadevanja šole, ki je v svoj učni načrt uvedla prometno vzgojo. Strokovenjak ugotavljajo, da se je prav zaradi teh prizadevanj število nesreč, ki so jih zakrivilo otroci, zmanjšalo. Ni pa se zmanjšalo število nesreč zaradi prizadevanj voznikov.

Učitelj ne more voditi otroka prek cest brez semaforjev, ne opozarjati mladičev, da opartovski obratni prehod še ne pomeni varnosti. Lahko pa vpleta med svoje zadnje letošnje ure več opozoril — tako potrebnih počitniško razgretim nemirnejšem. Najbrž bo prizvok previdnosti v njegovih besedah učinkovitejši od onega, ki ga otroci, naveličani večnih napotkov — doma največkrat prestlišijo.

M. K.

RESNICA O ŠOLSKI NALOGI

Kup šolskih zvezkov se le počasi zmanjšuje. Samo še enega želimo popraviti. Vzamem ga v roko. Na platnicah je z drobnim žensko pisavo napisano: Bernik Anica. Ta učenka je slaba pri mojem predmetu. Prejšnjo nalogo je pisala nezadostno. Z zanimanjem odprem zvezek. Ustavim se ob zadnji nalogi in strmim — malo napak, stavki in redu stilizirani, pravičen besedni red. — Morda je od koga prepisala — si rečem in že hočem nekaj pripisati. — Tedaj se pero ustavi, odložim zvezek, podprem glavo in spomnim se dogodka izpred dvajsetih let; jasen je in tako svež, kot bi bil posnet na filmski trak.

Prišla sem v mesto iz vaške šole. Ker se nihče izmed sošolcev ni odločil za srednjo šolo, sem bila v velikem mestu prve mesece zelo osamljena. Stanovala sem daleč izven mesta. Imela sem sobo, nikoli zakurjeno, ogreval jo je samo kuhališ, na katerem sem si kuhala. Ni čudno, da sem se v tem novem in neprijetnem okolju počutila vse prej kot ugodno. Učila sem se vztrajno, a ne vedno uspešno. Prvo matematično nalogo sem pisala nezadostno. To me je zelo potrla, zato sem sklenila, da bom pri naslednji nalogi vse popravila. Pritisnila je zima in skozi moje severno okno je vedno bolj pihalo. Kljub temu sem se prebujala vsako jutro zelo zgodaj, pre-

računavala stare naloge in vadi-la nove. Po dobrih dveh tednih sem bila na tekočem.

Tedaj smo pisali. Vse, razen zadnjega računa, sem izračunala. Zarela sem od zadovoljstva in prvič na tej šoli sem se zopet lahko postavila vstrie z onimi, najboljšimi.

Cez nekaj dni smo pisali popravo. Ne morem popisati nestrpnega pričakovanja in že sem videla pod nalogo z veliko lepo oblikovano pisavo napisano — prav dobro ali malo manj.

Reditelj vrže zvezek malomarno na klop, jaz pa ga primem strastno, vsa se tresem od radovednosti in pričakovanja. Odprem zvezek počasi in previdno, da ne bi vzkliknila od navdušenja... Prvi hip ne morem verjeti resnici: »Glej Merlak — prepisano! Kaj? Kako? se vprašujem potih in ne morem in nočem verjeti črkam. Črke pa, neusmiljene, konicaste, strahotne — rdeče, morda črne (ker se mi vse vrti v glavi) — pa so vedno večje in vedno bolj krivične pred menoj. Sunkovito vržem zvezek na klop, hočem nekaj reči, a besed ni. Ne vem, kaj naj bi tudi rekla, saj bi vse zvenelo kot plehek nesmislen izgovor. Nemo zrem skozi okno, zvezek pa leži mrtev, zaprt na klopi. Ne poznam še sovraštva, le nepopolno žalostna sem in solze mi neprestano tečejo po licih. Nekaj časa se še premagujem, nato pa se

sklonim nad klop in potihno zavojem. »Kaj se cmerite, prepisali ste in pika!« mi reče oster glas. Vstanem, obrnem si obraz in pogledam naravnost v brezbarvne oči. »Prosim, nisem! Res nisem!« rečem skoraj ostro. Ne vem od kod ta pogum, saj do tedaj nisem rekla nikoli besede v svojo obrambo. »Priznajte, da ste prepisali! Merlakova, povejte, ali je prepisala od vas?« Šele tedaj opazim, da so vse oči uprte v naju. Skripanje peres se ustavi Merlakova, odlična matematičarka, pa stoji kot soha pred menoj. Sekunde se vlečejo. Po razredu se sliši prajteno šepetanje: »No zini, reci, da ne, reci!« Ona pa nič. Junakinja prvega, a ne tudi zadnjega dejanja, ne reče ničesar. Ozira se po profesorju, po sošolcih, le po meni ne. Razumem, da ne more, ker jo peče, a vendar ne reče zame morda edine odresilne besede. Tišina je, da bi slisal šelestenje lista, če bi ga kdo obrnil. Jaz pa stojim kot obsojenka ponižana, osramočena in lažniva. Prvič v življenju občutim, kaj je krivica. Vračam se iz šole in z očmi merim globino reke... le premalo poguma je v meni. Iz dna duše mrzim profesorja, sošolko in matematiko. Vsi ti trije pojmi se združijo v eno samo ime — sovraštvo.

Pozneje sem razumela matematiko, dobivala sem lepe ocene, a odnos do predmeta se zame ni spremenil in ocene me niso nikoli

tolazile. Po maturi smo se poslo-vili od profesorjev. Zeleli so nam srečo v življenju, mi pa smo se njih zahvaljevali za vse lepo in dobro. Težko nam je bilo. S profesorjem matematike sva si pogledala v oči — brez besede. Vem, da je bilo že vse odpušče-no. V moji duši ni bilo več trohice mržnje, vse je bilo tako sladko-grenko, kot je ob uri slovesa. Res, da je bil stisk roke daljši, morda zato, da bi kdo izmed naju kaj rekel, pa ni bilo ustreznih besed, ali pa se profesor nikoli ni zavedel, kaj mi je storil takrat, ko sem bila še tako neboljena in občutljiva. Vse na svetu lahko oprostimo, danes se mi zdi to tako razumljivo. Vendar v času moje največje osamljenosti, v dobi razvoja in mladosti, v moji občutljivi duši ni bilo prostora za besedo — odpustanje, čeprav bi me kdo prosil.

Ne mislim nikogar obtoževati niti zagovarjati. Vemo, da je veliko takih, ki želijo z goljufijo doseči uspehe. Veliko jih je, a pomislimo tudi na tiste, ki so iskreni in jim ne moremo ali nočemo verjeti. Pokukajmo v so-bice naših učencev in dijakov; večkrat jočejo. Prislunimo de-batam v naših jutranjih vlakih in avtobusih! Tam solz ne bomo vi-deli, le prezir in obtožbe. Pa ti, ki govoriš, še niso naši so-vražniki. Ti se bodo pokazali šele zadnji šolski dan, ko se bomo vpraševali: »Le zakaj so nas s pa-

rolami in vzkliki javno ožigo-sali?« Morda niti tega ne bodo storili, temveč bodo vse življenje nosili v sebi grenak spomin na šolo in bodo pred srečanjem z nami neopazno izginili na drugo stran pločnika.

In naša mladina! Kako prazna je. Morda smo tega deloma krivi tudi sami. Včasih obtožujemo ne pustimo do besede, niti ne, da bi pojasnil, niti da bi se opravičil. Tedaj ravnamo pač tako primitivno, kot človek, ki mu je pedagogika čisto tuja. Človek pa molči, ker mu nismo pustili spre-govoriti, se zapre vase, kuje ma-ševalne načrte, nas zaničuje ali ignorira.

Včasih radi pozabimo, da ima človek z dolgimi lasmi, deklet s kratkim krilom in pretesnim pul-overjem tudi dušo. Morda je vse to, kar vidimo, samo zunanje, iz-raz nemoči, ali izraz nečesa proti nekemu. Veliko je delinkventov, ki romajo v naše vzgojne domo-ve — ne samo pri nas, povsod po svetu so, in računamo lahko še z večjim številom, vendar so še vedno v manjšini. Govorimoraje o tistih, s katerim imamo vsak dan opravka, ki jih moramo mi in ki bi morali nas ljubiti. Ljubezen je tako dragocen dar, da lahko osvaja najbolj za-prta srca, in morala bi biti naj-večja sreča za tistega, ki je ima toliko, da jo lahko daje, in za ti-stega, ki jo lahko prejema.

D. K.

so razprave teklo deloma v smeri proste sobote, deloma pa v smeri skrajšanega pouka v sobotah, so vendarle vse težje k istemu: kakšno stališče zavzeti glede proste sobote oziroma petdnevnega delovnega tedna.

Ob tem je razumljivo, da se je odprlo vprašanje 210 šolskih dni, kakor jih predpisuje zakon o osnovni šoli in predvideva tudi predlog zakona o srednji šoli, vzporedno pa vprašanje: zakaj zakon ne predpisuje obveznih ur na leto, namesto da določa dneve. Za pravilno rešitev in odgovor na to vprašanje si moramo problem ogledati zlasti z dveh vidikov: pedagoškega in družbeno-ekonom-skega.

a) Pedagoški vidik: Kjerkoli imajo petdnevni delovni teden, na primer v ZDA in v nekaterih zahodnoevropskih deželah, kjer pa tudi nimajo petdnevnega delovnega tedna vse šole, so se morali spoprijeti z vrsto težko rešljivih problemov. Predvsem so morali povsem spremeniti in prilagoditi petdnevnu delovnemu tednu vso organizacijo ne samo pouka, temveč vsega življenja in delovanja šole kot celote. Nikakor ni bilo mogoče porazdeliti npr. sobotnih pet oziroma šest šolskih ur na ostale dneve v tednu tako, da bi imeli učenci morda šest ali sedem zaporednih ur pouka in nato še popoldansko delo z doma-čimi nalogami, ponavljanjem in učenjem predpisane snovi in podobno. Mimo tega se je odprlo vprašanje sodelovanja oziroma vključevanja učencev v različne krožke, seminarje itd. po njihovih željah in posebnih sposobnostih, vprašanje uveljavljanja in kulturnega izživiljanja mladih ljudi, vprašanje prostega časa poleg sobote in nedelje in še in še. Tako so prišli do spoznanja:

— da je pedagoško utemeljeno uvajanje petdnevnega delovnega tedna le na šolah, kjer je mogoče zelo skrbno organizirati in pedagoško voditi celodnevni pouk in bivanje učencev in to od jutra do poznih popoldanskih ur: v to in tako pedagoško vodeno delo pa morajo biti aktivno vključeni celodnevno tudi vsi pedagoški delavci na šoli. To velja zlasti za celotno populacijo otrok, ki so vključeni v stopnjo predmetnega pouka na vseh vrstah šol. Po domače povedano: v tem času mora otrok oziroma učenec šolo v celoti »odpraviti«. In —

— da pri takšni organizaciji pouka in bivanja otrok v šoli od-pade kakršnakoli zahteva šole po tem, da bi učenci doma delali domače naloge, se učili in podobno. Čas, kolikor ga ostane otroku po šoli, tj. pozno popoldne oziroma zvečer mora biti namenjen izključno njegovi osebni rekreaciji. Kako ga izpolni in izživilja — z branjem knjige, v kinu ali gledališču, pred televizorjem ali na zabavi — to je stvar družinskega režima in niega samega.

b) Družbeno-ekonomski vidik: Kjerkoli so uvedli petdnevni delovni teden, so morali biti lani tudi ustrezni pogoji. Med drugim so morali biti vsi starši učencev ob sobotah prosti, da so lahko bili skupaj z otrokom, v šoli je morala biti urejena ustrezna celodnevna prehrana otrok po ceni, ki so bile vsem otrokom oziroma družinam dostopne, učitelji so morali imeti urejene p.ejemke, da so se otresli skrbi za materialni obstoj lastne družine, šola, družina in družbene organizacije so se morale povezati v izredno tesno sodelovanje in medsebojno pomoč, šola je morala preskrbeti za otroke, ki bi ob sobotnih dopoldnevih morda ostali »na cesti« — brez nadzora in varstva v dopoldanskem času in morda še kaj. Posebej pa še: celodnevni pouk oziroma bivanje učencev v šoli se ne more odvijati v standardnih šolskih prostorih. Poleg teh zahteva še: posebne klubske prostore, delavnice, laboratorije, rekreacijske prostore, obednico in kuhinjo, s'loh vse, kar je potrebno za ugodno vzdušje.

Naj bo to za sedaj dovolj. Mislim, da je v redu, če že danes razmišljamo in se pripravljamo na petdnevni delovni teden tudi v šolah. Mislim pa tudi, da ne bomo smeli vanj »skočiti«, nepripravljeni in mimo osnovnih pedagoških, družbenih ekonomskih in drugih pogojev, ki bi nam bili zagotovili za uspešno delo v takšnem tednu. Zavedati se moramo, da je petdnevni delovni teden v primerjavi s šestdnevni mnogopetdnevnejši zlasti s pedagoškega in ekonomskega vidika, to se pravi za pedagoške delavce in družbo kot celoto. Ko pa bomo prišli tako daleč, da ga bomo lahko začeli uspešno uveljavljati, bo seveda važnejše število šolskih ur kakor število šolskih dni — in takrat se bodo zakonski predpisi prav gotovo morali uskladiti z življenjsko situacijo.

V. C.

OBISK V POSEBNI ŠOLI V MILANU

Namesto razredov stopnje

Minuli mesec je organizirala kranjska posebna šola ekskurzijo; šestnajst gorenjskih defektologov je obiskalo Milan, kjer so si v šestih dneh ogledali največje zanimivosti s področja posebnega šolstva.

Ena največjih milanskih šol za duševno prizadeto mladino je Scuola speciale Treves de Sanctis, ki jo vodi znana milanska defektologinja gospa Spinel, avtorica učbenikov in predavateljica na filozofski fakulteti.

V to šolo pride vsak dan več kot 600 otrok. Poleg te stavbe, stare nekako 50 let, je novi paviljon, ki so ga namenili za delo z mongoloidnimi otroki. Otroke pripeljejo okrog devetih avtobusov, v šoli pa ostanejo do 18. ure. Z njimi dela 120 ljudi — pedagogov in ostalih uslužbencev (tehnično osebje). Otroci, ki obiskujejo to šolo, imajo inteligenčni kvocient od 50 do 90. To so debili, zelo različni po duševni zmogljivosti. Najtežje primere imajo v posebni ustanovi, skoraj na periferiji mesta.

Učenci v milanski posebni šoli niso razdeljeni po razredih, temveč so razvrščeni v učilnicah po stopnjah. V višjih stopnjah, kjer so starejši učenci, so fantje ločeni od deklet. Prestop učenca iz nižje stopnje v višjo psoodi — na osnovi učenčeve inteligentne sposobnosti — razrednik, svoje mnenje pa povedo tudi ostali pedagogi. Otroci ob koncu šolskega leta ne dobijo spričeval, temveč samo potrdilo o sposobnosti (ali nesposobnosti) za prestop v višjo stopnjo.

Učitelji ne delajo po predvidenem učnem načrtu, temveč po načelu: naučiti otroka toliko, kolikor zmore v enem šolskem letu. Kljub temu pa je čutili, da imajo zelo dober koncept dela, občudovali smo njihovo enotnost pri delu, predvsem pa metoditnost, ki stremi k čim večji konkretizaciji. Šola ima namreč na voljo vrsto odličnih učnih pripomočkov in drugih audiovizualnih sredstev. Kljub temu pa dobi človek vtis, da so naši otroci pri delu bolj aktivni in samostojnejši.

Posebnost pedagoškega dela v tem zavodu je tudi razslojevanje teh otrok, ki ga opravijo že po prvi šolski uri. Otroke, ki težje dojemajo učno snov, pošljejo v posebne učilnice (sale rotazioni), kjer opravljajo pod učiteljevim nadzorstvom v sproščenosti manj zahtevno delo.

Zanimiv je tudi pouk glasbene in telesne vzgoje. Oba predmeta poučujejo odlični pedagogi

(profesorji). Telovadbe na prostem ne poznajo in jo celo zavračajo z utemeljitvijo, da preveč dekoncentrira učence in da so otroci potem nedisciplinirani. Tudi športnih dni ne poznajo. Pri pouku obeh omenjenih predmetov pa prisostvujeta vsako uro tudi mentor — glavni pedagog (strokovnjak) in razredničarka.

V sklopu šole so dobro opremljene delavnice: za čevljarstvo,

učnih pripomočkov ter spretnost in domiselnost učiteljic, ki napravijo vse, da bi bil pouk pestrejši in boljši.

V nasprotju s tovrstno šolo smo si ogledali še eno od svetovnih zanimivosti: šolo za nadpovprečne učence, kjer delajo po znani Montesorijevi metodi v nižjih razredih, v višjih pa je učni postopek zasnovan na samostojnem delu, in vtis? Učna ura se

UČNE NAVADE IN TEHNIKE UČENCEV

za domače učenje in 1 uro za pisanje domačih nalog), le čas, namenjen učenju, znajo bolj ekonomično izkoristiti. Pripominjamo, da veljajo dobljeni časi predvsem za mesec maj, ko smo raziskavo izvedli.

Glede urejenosti prostora za učenje (lastna soba, lastna miza,

po nareku in raje uporabljajo pri učenju lastne zapiske kot zapiske nekega součenca. Zanimivo je, da na drugi strani slabi učenci nekoliko bolj skrbijo za čitljivost zapisikov. Nekateri, po izjavah profesorjev, celo doma prepisujejo zapiske. Morda se oklepajo zunanje vsebine, kot da jim bo to, ne pa predvsem razumevanje vsebine, pomagalo pri učenju.

Razmeroma velike so razlike med dobrimi in slabimi učenci v tehnikah učenja iz učbenika. Tako je na vprašanje »Ali morate novo snov v učbeniku prebrati več kot trikrat zapovrstjo, preden jo v celoti razumete?« 71 odstotkov dobrih in 33 odstotkov slabih učencev dalo primeren odgovor (»redko ali nikoli«). Velike razlike v korist dobrih učencev so se pokazale tudi pri vprašanju »Ali na splošno težko razumete besedilo v učbenikih?« in »Ali imate težave, ko želite izluščiti glavne misli iz prebranega besedila?« Slabim učencem torej delajo težave tehnike branja z razumevanjem in ugotavljanjem bistva v prebranem besedilu in bi jih bilo treba v to bolj naravno uvajati.

V splošnih tehnikah uspešnega učenja dobri učenci spet precej prednjačijo. Na vprašanje »Ali pri učenju novega poglavja izpuščate stvari, ki se vam zde pretežke ali nejasne?« je odgovorilo »redko ali nikoli 72 odstotkov dobrih in 34 odstotkov slabih učencev. Slabi učenci tudi večkrat pri izpraševanju v šoli slabo razumejo zastavljena vprašanja in tudi češče obnavljajo snov dobesedno, kot je zapisana v zvezki ali knjigi, se torej uče mehanično. Dobri učenci pa si v večji meri pomagajo s tem, kar so se naučili pri enem predmetu, pri učenju drugega predmeta (dobri 40 odstotkov, slabi 14 odstotkov), med učenjem primerjajo novo snov s sorodno snovjo od prej in ponavljajo najvažnejše stvari iz starejših snovi, tudi če iz predmeta nimajo slabe ocene (dobri 37 odstotkov, slabi 17 odstotkov). V večji meri torej pri učenju primerjajo, povezujejo in načrtno ponavljajo učno snov.

KONCENTRACIJA — OSREDNJI PROBLEM DOMAČEGA UČENJA

Koncentracija pri učenju se je v rezultatih pokazala kot osrednji problem uspešnega domačega učenja. Omenili smo že, da v urejenosti prostora za učenje med dobrimi in slabimi nismo našli pomembnih razlik. Precej več dobrih učencev pa je izjavilo, da se lahko zbrano učijo kljub temu, da se v istem prostoru pogovarjajo drugi ljudje. Glede na to, da je danes še težko doseči, da bi imel vsak učenec svojo sobo za učenje, je posebno važno, da učenci razvijejo možnost koncentriranega učenja dela kljub zunanjim motnjam. Zanimivo je, da se slabi učenci v mnogo večjem številu spravijo k učenju le takrat, ko se čutijo za to posebej razpoloženi, da torej pasivno čakajo »navdih« za učenje, med-

tem ko se dobri učenci disciplinirano spravijo k učenju, kadar koli je to potrebno, ker verjetno iz izkušnje vedo, da se koncentracija med delom dvigne. Nadalje slabi učenci med časom, namenjenim za učenje, mnogo več sanjarijo in razmišljajo o svojih osebnih problemih in težavah. 63 odstotkov dobrih in 36 odstotkov slabih učencev izjavlja, da se pri učenju večinoma lahko koncentrirajo.

Kar zadeva aktivno sodelovanje med poukom, je analiza odgovorov pokazala, da se dobri učenci ne odlikujejo pred slabimi toliko v oblikah »zunanje« aktivnosti (javljanje na profesorjeva vprašanja v razredu, pripovedovanje svojih idej, predlogov, vpraševanje za pojasnila) kot v večji »notranji« aktivnosti in koncentraciji. Pomembno več dobrih učencev med izpraševanjem pozorno posluša profesorjeva vprašanja in odgovore součencev, dalje skušajo med izpraševanjem sami pri sebi odgovoriti na vprašanja, ki jih je dobil nekdo drug (82 odstotkov dobrih in 50 odstotkov slabih učencev) in si skušajo že med razlago v šoli zapomniti čim več snovi.

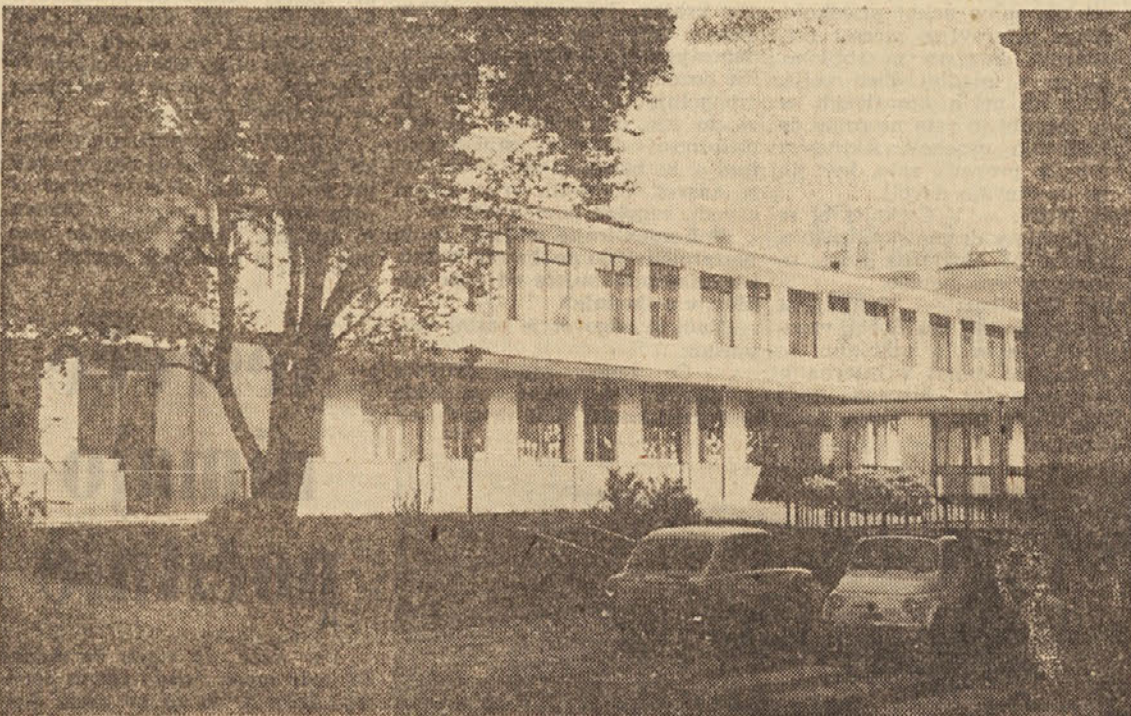
Ze iz tega skopega prikaza rezultatov je razvidno, da so med učenci v pogledu učnih navad in tehnik velike razlike in da je tu mogoče še precej izboljšati. Pedagoški inštitut bo v naslednji fazi raziskave skušal eksperimentalno ugotoviti učinkovitost načrtnega vplivanja na oblikovanje učnih navad in tehnik.

Eksperimentalni program bo najprej uveden v majhno število gimnazijskih oddelkov. Izvajali ga bodo posamezni profesorji sami. V posebnih učnih urah bodo z učenci obravnavali tehnike razvijanja koncentracije, načrtovanja domačega učenja, pisanja zapisikov, učenja iz učbenikov in drugih virov ter druge tehnike, predvsem na osnovi diskusij in praktičnih vaj. Program se bo naslonil poleg posplošnih psihološko-pedagoških spoznanj tudi na konkretne ugotovitve naše raziskave in na izkustva pedagoških delavcev iz prakse. Posebno slednja nam bodo pri planiranju dela dragocena in bomo z veseljem sprejeli kakršnekoli pobude in predloge. Program bo prvo leto nespecifičen, to je, ne bo vezan na konkretno vsebino učnega predmeta.

Uspešnost eksperimentalnega programa bomo preverjali po različnih kriterijih (učni uspeh, staljšča do učenja ipd.). Če bodo rezultati spodbudni, nameravamo v naslednjih letih program vsebinsko konkretizirati na posamezne učne predmete (slovenščina, zgodovina itd.) in razširiti še na druge vrste šol, tudi na višje razrede osnovnih šol, kjer se pravzaprav gradijo osnove učnih navad.

Upamo, da bodo dobljeni rezultati prispevali k prizadevanjem, da bodo učenci v šoli in kasneje v življenju kvalificirano, samostojno in kritično pridobivali potrebna znanja.

Barica Marentič Požarnik

Nova stavba specialne šole v Milanu, namenjena 70 mongoloidnim otrokom

keramiko in petarstvo. Po končanem šolanju odidejo učenci v zaščitno delavnico v kraju Garbante, 30 km od Milana. V novozgrajenih paviljonih, kjer delajo mladinci in mladinke od 15. leta dalje (nekateri ostanejo tu vse življenje), so tri svetle delavnice za petarstvo, kovinarstvo in knjigovezništvo. Delavnice, ki zapošlujejo 40 starejših duševno prizadetih, delajo z 80 % izgubo. Denarno pomoč jim daje občina in razna podporna društva.

Skrb in nadzorstvo nad delom v teh delavnicah ima centralna posebna šola v Milanu, vodstvo pa je posebej zaupano izkušenemu strokovnjaku.

Svojevrsten dogodek je bil ogled ustanove za težje duševno prizadete otroke. Na periferiji Milana so jim zgradili pritično montažno stavbo, v kateri so štiri učilnice, jedilnica idr. Občudovali smo lepo okrašene stene, bogastvo

nam je zdela v nekaterih razredih prelahka, v drugih pretežka, predvsem pa mnogokrat zelo zamotano podana.

V dneh, ko so gorenjski defektologi zaključevali svojo ekskurzijo, je prišla na ogled teh znamenitosti tudi beograjska defektološka šola. Najbrž z isto željo — da si ogledajo to parado zanimivosti in da prenekatere od teh dobrin uporabijo tudi pri svojem delu, prilagojeno našim razme-

Vlado Rozman

mir v prostoru, urejenost učnih pripomočkov) nismo mogli ugotoviti pomembnih razlik med dobrimi in slabimi učenci. Slabi učenci so delno celo na boljšem, saj je več slabih kot dobrih učencev odgovorilo pritrdilno na vprašanje »Ali ste sami v prostoru, kjer se učite?«

Dobri učenci imajo nekoliko boljše tehnike pisanja zapisikov ob razlagi, saj v večji meri izjavljajo, da raje pišejo samostojno po profesorjevi razlagi kot

OSNOVNA ŠOLA FRANKOLOVO

občina Celje

razpisuje prosti delovni mesti:

1 učitelj za zgodovino in glasbeni pouk — PRU

1 učitelj za razredni pouk — U

strokovni izpit, prednost ima dober risar

Zaželen je zakonski par, ker je družinsko stanovanje na razpolago.

OSNOVNA ŠOLA GRAČIŠČE

pošta Slov. Gračišče (občina Koper)

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA

Pogoji: U, PRU, P s 5-letno pedagoško prakso in z opravljenim strokovnim izpitom

Družinsko stanovanje na razpolago.

Prošnje naslovite na Osnovno šolo Gračišče, pošta Slov. Gračišče v roku 14 dni po objavi.

RAZPISNA KOMISIJA pri OSNOVNI ŠOLI LESCE

ponovno razpisuje prosto delovno mesto

DIREKTORJA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še enega od naslednjih:

- profesor, ki ima 6 let pedagoške prakse,
- predmetni učitelj, ki ima 8 let pedagoške prakse,
- učitelj, ki ima 10 let pedagoške prakse.

Poleg vloge morajo kandidati predložiti dokazilo o strokovni izobrazbi, potrdilo o doseganih zaposlitvah s kratkim življenjepisom in potrdilo o nekaznovanju. Vloge sprejemamo do vključno 30. junija 1967.

USODA NAŠEGA MLADINSKEGA ZBOROVSKEGA PETJA

Nekaj misli ob tretjem ljubljanskem »Srečanju mladih pevcev«

V dneh od 15. do 19. maja sta priredila Zavod za prosvetno-pedagoško službo Ljubljana I in oddelek za glasbeno vzgojo Pionirskega doma Ljubljana v počastitev tedna mladosti in 40-letnice pedagoškega dela skladatelja Marksa Pirnika v festivalni dvorani Pionirskega doma v Ljubljani tretje »Srečanje mladih pevcev«. Na petih koncertih je nastopilo 48 otroških in mladinskih pevskih zborov s področja ZPPS Ljubljana I, ki zajema teren od Kamnika preko Ljubljane do Hrastnika. Organizatorja in vodji »Srečanja« sta bila svetovalka za glasbeno vzgojo ZPPS Ljubljana I prof. Mirjana Turel in prof. Miro Kokol (Pionirski dom).

Prireditve je potekala v svečanem, a zelo pristranem zdušju. Dvorana je bila polna življenja, saj so večino publike sestavljali prav peveci vseh nastopajočih zborov enega koncertnega večera, ki so vsakokratnim izvajalcem in jubilanu prof. Pirniku navdušeno aplavdirali. Srečanje je po organizacijski in manifestativni strani zelo uspelo in zaslužita prireditelja v tem pogledu vse priznanje. Žal pa ni v toliki meri zadovoljila tudi kvaliteta izvajanj posameznih pevskih zborov. Če naj bi bilo to srečanje »...tudi javni rezultat glasbeno vzgojne politike glasbenega referata pri ZPPS Ljubljana I« (citiram iz članka

prof. Turelove v »Prosvetnem delavcu« 3. V. t. 1.), je treba z obžalovanjem ugotoviti, da rezultat na splošno še zdaleč ni dosegel pričakovanja.

Iz ocene drugega ljubljanskega »Srečanja mladih pevcev« (1966), ki ga je objavil »Grlice« (štev. 4-5, 1. X. 1966) svetovalec za glasbeno vzgojo Zavoda za šolstvo SR Slovenije prof. Pavle Kalan, razberemo, naj bi bilo ljubljansko »Srečanje mladih pevcev« na področju ZPPS Ljubljana I nekakšna protitež mladinskemu pevskemu festivalu v Celju, ki je »...dobil izrazito tekmovalni značaj in odprl s tem vrata le najboljšim in najsmelejšim«. Omogoči naj se torej vsem zborom, da zapoje v javnosti, kar v Celju res ne bi bilo izvedljivo. Toda od vseh nastopajočih zborov in zborovodij bi se vendarle morala zahtevati določena izvajalska višina, izpod katere ne bi smel biti noben zbor. Kvaliteta zborov na ljubljanskem srečanju pa je zelo nihala. Medtem ko se je zvrstilo precej dobrih in nekaj celo odličnih zborov, so nastopali tudi taki, ki so bili intonacijsko in interpretacijsko toliko šibki, da tega nikakor ni mogoče opravičiti samo z okoljem ali s trenutno indisponirano stopnjo.

Pevcev za neuspeh vsekakor ne smemo obdolžiti. Kaj pa zborovodje? Verjetno si je vsak po

svojih sposobnostih in primerno svoj glasbeni izobrazbi prizadeval, da bi njegov zbor čimbolje zapel. Da je pri nekaterih uspeh izostal, je slej ko prej vzrok premajhna strokovna usposobljenost dela učiteljev glasbene vzgoje na naših osnovnih šolah.

Na »Srečanju« je bilo pri nekaterih zborovodjih le preočitno, da slabo poznajo osnove tehnike zbornega dirigiranja, pravilnega petja in interpretacije. Kaže, da kljub »hiperprodukciji« strokovnih kadrov za glasbeni pouk, ki nam jih dajejo teoretsko-pedagoški oddelki srednjih glasbenih šol, glasbeni oddelki pedagoških akademij in akademija za glasbo, marsikatera mesta glasbenih učiteljev na naših osnovnih šolah niso strokovno zasedena.

Priznani pedagogi stalno poudarjajo, da je kvaliteta pevskega zbora v glavnem odvisna od glasbenega učitelja — zborovodje in da je rezultat glasbene vzgoje v samem razredu. To smo na minulem srečanju lahko najbolje občutili. Res imajo naši glasbeni pedagogi na razpolago kar precej raznih seminarjev, tečajev, hospitacij, vzornih nastopov in dobivajo različne biltenne in vzorce za glasbene ure ipd. To je vsekakor zelo koristno za izpopolnjevanje oziroma »moderniziranje« strokovnega znanja, toda nekaj dnevnih seminarji nikakor ne morejo

nadomestiti tistega, kar se lahko pridobi samo z večletnim šolskim študijem. Pri vsem tem pa se pedagog pri glasbenem pouku v osnovni šoli ne more osloniti niti na učbenik. Ali ni sramotno, da po osvoboditvi Slovenci še nismo dobili niti enega vsaj za silo uporabnega učbenika ali priročnika za glasbeno vzgojo v osnovni šoli, ki bi slonel na sodobnih pedagoških principih? Kaj vse so ustvarili med tem časom na Hrvaškem in v Srbiji! Tam imajo na razpolago vrsto sodobnih, res kvalitetnih učbenikov in priročnikov za vse razrede osnovnih šol. Kdo je odgovoren za takšno stanje v Sloveniji? Kdo je kriv, da glasbena vzgoja še vedno nima tiste vloge in pomena, ki bi jo v našem splošnem šolstvu vsekakor morala imeti?

O PROGRAMSKI POLITIKI MLADINSKEGA ZBOROVSKEGA PETJA

Zelo boleča točka našega mladinskega zborovskega petja je tudi sama programska politika. V brošuri »Tretje srečanje mladih pevcev« je večkrat poudarjeno, da se prireditelja »srečanja trudita za usmerjanje programske politike mladinskih pevskih zborov. Da bi bolj spoznali programsko politiko tako glasbenega referata pri ZPPS Ljubljana I kot glasbenega oddelka Pionirskega doma, se pomudimo nekoliko ob celovečernem koncertu glasbeno-vokalnih skupin Pionirskega doma (otroški zbor, mladinski zbor, mladinski nonet), ki je bil pod vodstvom Mira Kokola 8. maja t. l. v Slovenski filharmoniji. Iz komentarja h koncertu, ki ga je napisala Mirjana Turel, iz-

vemo, da je najvažnejša naloga glasbenega oddelka Pionirskega doma in njegovih glasbeno-vokalnih skupin »...proučevanje in iskanje sodobnih vzorcev otroških in večglasnih mladinskih zborovskih pesmi s posebnim poudarkom na ljudskih pesmi. Rezultate svojega raziskovanja želi posredovati tudi drugim zborom, obenem pa daje s praktičnim delom svojih glasbenih skupin spodbudo glede programa in izvedbe«. Vodstvo glasbenega oddelka Pionirskega doma se zaveda, da si »...samo tako široko zasnovano delo lahko zagotovi družbeno razumevanje in podporo«. Pričujoči koncert naj bi bil »...programski vzorec, ki ga želi Pionirski dom posredovati šolskim pevskim zborom in drugim mladinskim vokalnim skupinam«.

Neljub nas je presenetilo, da na omenjenem »vzornem« koncertu razen dveh dirigentovih otroških pesmic nismo slišali niti ene skladbe kakšnega sodobnega slovenskega avtorja, niti ni bil zastopan noben tuj sodobni avtor. Iz komentarja je razvidno odklonilno stališče Mira Kokola do mladinskih zborov sodobnih avtorjev, ki so po njegovem mnenju »...intonacijsko zlasti za mlade, nenotnalnega pevca prezahtevni, težko dojemljivi. Preden se mu vtisnejo v spomin komplicirane tonske zveze, izgubi veselje do petja«.

Primerjajmo delo našega najboljšega predvojnega, že skoraj legendarnega mladinskega pevskega zbora, »Trboveljskega slavka« in njegovega dirigenta mojstra Avgusta Šuligoja, za katerega sta bila dolga leta deležna poleg domačih še izrednih medna-

rodnih priznanj. Pri tem vidimo, da je bila največja zasluga »Trboveljskega slavka« ravno v tem, da je doma in v tujini stalno propagiral zborovske skladbe sodobnih jugoslovanskih, predvsem pa slovenskih avtorjev. Zbor, ki je deloval vse prej kot pa v idealnih pogojih (sovražniki zbora so ga imenovali celo »komunistični vrtec«), je dajal s svojim delom zgled in spodbudo drugim našim mladinskim zborom. Posebej pomembno je poleg tega še dejstvo, da je s svojimi zares vzornimi koncerti vzpodbujal k ustvarjanju naše skladatelje, ki so prav zaradi njega komponirali vrsto mladinskih zborovskih skladb nespornih kvalitet. Če poslušamo danes npr. Osterčovo skladbo »Kvartet«, spoznamo, da je vse prej kot »milo-zvočna« in lahka za študij, a vendar so jo trboveljski pevski peli z velikim navdušenjem in je pomnila enega njihovih najboljših poustvarjalnih dosežkov!

Ali ni v enajstih letih »Grlice«, če se omejimo samo na slovensko sodobno mladinsko zborovsko ustvarjalnost, ter v »Mladinskih zborih«, ki jih izdaja celjski pevski festival, da ne omenjam še dolgo vrsto drugih izdaj, res nobene toliko kvalitetne skladbe, da bi zaslužila mesto v programu takega »vzornega« koncerta? Ali ni vzrok takemu stališču Mira Kokola do vsega sodobnega nekje drugje?

Poleg nekaj renesančnih skladb smo slišali na tem koncertu tudi vrsto slovenskih in tujih narodnih pesmi. Kokoletov novatorske priredbe slovenskih narodnih pesmi niso mogle ogreti, saj poznamo

(Nadaljevanje na 9. strani)

Paberki

Zavzemamo se torej odločno za svobodo vere in nevere. Toda ta svoboda naj bo sad demokratičnega spoznanja in strpnosti, ne pa religioznega ali antireligioznega boja. Boj za svobodo vere kakor tudi boj za svobodo nevere — oba otežkočata dialog, oba škodujeta resničnim interesom in napredku delovnega človeka. In kar se tiče nas komunistov, moramo biti v obeh smereh enako občutljivi in odločni. Če se zavzemamo za enako in popolno svobodo vere kot nevere, če smo na tej podlagi za nadaljnje poglobljanje dialoga, to ne pomeni, kar nekateri napačno mislijo, da se zavzemamo za zlitje dveh različnih ideologij. To ne pomeni, da zapuščamo naš marksistično znanstveni nazor kot osnovno izhodišče našega dela. Ni bistveno celo to, da mi komunisti še naprej in kljub temu ostajamo ateisti. Ponovimo, to misel z Marxom: pri nas se je ateizem preživel, prešli smo ga, tega izrazito negativnega termina ne uporabljamo več, kajti poslej nismo z verovanjem v boga teoretično v opoziciji, ampak samo praktično; povsem preprosto — prekinili smo z bogom, živimo in delamo v stvarnem svetu in smo torej materialisti. Bistveno in osnovno je torej to, da še naprej in kljub temu ostajamo marksisti. Spremembe v katoliški cerkvi so dokaz več za pravilnost splošnega marksističnega nazora o družbenih gibanjih, o človeštvu nasploh in o pomenu in smislu religije in

DIALOG

cerkve še posebej. Rekli smo že, da zavzema cerkev drugačen odnos do socializma in da drugače formulira — kot smo videli — svoja stališča do sodobne znanosti, kulture in političnih gibanj ter da je vse to posledica predvsem političnih zmag socializma ter znanstvenih odkritij in napredka človeštva. Zato ne moremo sprejeti zaključka, da je ob dialogu treba spremeniti ali spreminjati tudi načelna stališča marksizma ali da je samo v dialogu s katoliško ideologijo mogoče odkrivati nepopolnosti marksizma in jih premagovati. Tako mnenje izraža ozko dogmatsko pojmovanje marksizma. To bi torej bilo res, oziroma bi bilo samo deloma res, če bi marksizem pojmovali kot vsoto enkrat za vselej danih in odkritih večnih resnic. Resnični marksisti pa marksizma ne pojmujejo tako. Zanje se marksistična teorija o svetu in družbi razvija z vsakim novim pomembnejšim znanstvenim in družbenim dosežkom. Politika delavskega razreda se torej oblikuje s tem, da razrešuje dejanska družbena protislovja, ne pa s tem, da ali ponavlja stara gesla in dogme ali pa uresničuje posamezne subjektivne zamisli. Izpopolnjevanje dialektične marksistične teorije in prakse in njenega znanja o družbi vključuje torej vse družbene in znanstvene dosežke, upošteva vse družbene pojave, vključno religijo kot poseben specifičen odraz človekove zavesti in njegove biti.

Mi torej v dialogu ne sodelujemo kot borbeni ateisti, ampak kot marksisti, ki razumejo zgodovinski pomen, nastanek in razvoj take manifestacije človeške biti, kakor je religija. Seveda v praksi še nismo povsod premagali sektaških in neznanstvenih odnosov do tega vprašanja. To sektaštvo, ki vidi religijo predvsem kot nasproti politični pojav, je predvsem posledica dolgoletnega antikomunističnega boja Vatikana in deloma tudi posledica poenostavljenega pojmovanja družbenih procesov nasploh in razvoja človeške zavesti še posebej. Borbeni ateizem, ki še vedno straši v naših vrstah, otežkoča komunistom, da bi laže in globlje razumeli ne samo družbena gibanja kot celoto, ampak tudi ljudi in človeka kot del te celote. Slabo je to, da imamo še vedno opravka z iluzijo, da bo vera v novem družbenem sistemu, to se pravi v socializmu, zelo hitro izginita. Izkušnje nas uče, da to ni res, dejstva nam narekujejo, da se hitreje osvobajamo teh iluzij. Vera kot specifičen pojav družbene zavesti se zelo počasi preoblikuje tudi pri nas, v socialistični družbi. Ni dvoma, da smo pred dvajsetimi leti mislili, da bo to šlo drugače. Kje je vzrok? Ali slabo delamo ali pa so bila naša pričakovanja nerealna? Vsekakor je resnica v tem drugem dejstvu. Se vedno namreč živimo v blagovnodenarnih odnosih, smo relativno še vedno nerazvita družba, delovne in življenjske razmere so težavne, izobrazba ljudi je relativno nizka. Čas je, da si priznamo, da je socializem sicer politično pri nas zmagal, filozofsko in moralno pa še ni postal prevladujoča družbena sila. Vse dotlej, dokler pa bodo obstajali blagovnodenarni odnosi, pa vemo, da bodo obstajali pogoji za odtujitev, obstajala bo torej odtujitev sama. Človek torej še ne razlaga popolnoma sam s seboj. Se daje svoj davek neznanju, revščini; še vladajo nad njim sile in zakoni izven njega.

¹ Tako je Marx govoril o nemških delavcih (Marx-Engels, Werke, zv. XVIII, str. 531f.).

(Z knjige Staneta Kavčiča »Samoupravljanje« III)

(Nadaljevanje s 4. strani)

celo vrsto veliko boljših, ljudskega petju in občutju bližnjih priredb. Če naj bi bil vzrok študija tujih narodnih pesni predvsem seznanjanje pevec z ritmičnimi in melodičnimi elementi, ki nam jih slovenska ljudska pesem ne more nuditi (kot je razvidno iz komentarja), zakaj ni dirigent v svoj »vzorni« koncert uvrstil nobene narodne pesmi ostalih jugoslovanskih narodov? Tam je ritmični, melodični in tudi drugih »posebnosti« na pretek.

V brošuri »Tretje srečanje mladih pevcev« prireditelja podarjajo, da pomeni »... letošnja notna zbirka v popestritvi programa še naprej v smeri kozmopolitizma, v močnejšem upoštevanju renesanse, v razširitvi repertoarja tuje ljudske pesmi... nadaljevanje in poglobitev lanskega koncepta«, kajti »... preozka lokalna programska politika« bi utegnila mladega pevca »... zavreti v njegovem razvoju«.

Ce se prireditelja »Srečanja« v svoji programski politiki toliko trudita »... za spoznavanje vrednot tujih narodov in za medsebojno zblizevanje« med narodi, zakaj si vsaj nekoliko ne prizadevata tudi za spoznavanje in zblizevanje med jugoslovanskimi narodi? Kako to, da so bile na vseh petih koncertih »Tretjega ljubljanskega srečanja« med 130 skladbami na sporedu le tri narodne pesmi ostalih jugoslovanskih narodov, od umetnih skladb jugoslovanskih (neslovenskih) avtorjev pa le Devčičeva »Mitaljeva«? Stalno slišimo in beremo o problemih jugoslovanstva, o mednarodnih odnosih pri nas. Kaj se ne bi s pravilno programsko

politiko ravno pri delu z mladino v okviru pevskega zborov dalo storiti marsikaj tudi na tem področju?

Ali takšna programska politika, kot jo zastopata glasbeni referat pri ZPPS Ljubljana I in glasbeni oddelek Pionirskega doma, katere najbolj negativna stran je vsekakor zastopavanje in negiranje vrednot domače ustvarjalnosti, zasluži res tolikšno razumevanje in podporo naše družbe?

IN KAKO JE Z ZBOROVSKIM PETJEM NA SREDNJIH ŠOLAH?

Ob koncu naj omenim še en problem, ki je stopil v ospredje ravno ob »Tretjem srečanju mladih pevcev«. V pevske zborih naših šol namreč še daleč ni zajeta vsa šolska mladina. Namesto da bi se borilo za pritegnitev čim večjega števila mladine v šolske pevске zore, pa vodstvo »Srečanja« propagira po naših šolah tri glasni mladinski nonet, vokalno skupino, ki šteje le devet pevcev. V dopisu ZPPS Ljubljana I glasbenemu aktivu pedagoške gimnazije v Ljubljani (5. V. 1967), podpisana Mirjana Turel poudarja, da (citiram) »... prireditelja »Srečanja« želita, da bi bil ta nastop (mišljen je nastop dekliskelne noneta Pionirskega doma na zaključnem koncertu »Srečanja«, op. T. S.) spodbuda gimnazijskim glasbenim učiteljem, da bi organizirali podobne vokalne skupine na svojih šolah... Vsi vemo, da je na mnogih gimnazijah težko organizirati kompletne pevski zbor, majhne vokalne skupine pa niso tako nedosegljive. Prav gotovo bi prispevale h glasbeni vzgoji na srednji šoli in vsaj deloma iz-

Mladinska knjiga je natisnila v prevodu Janka Modra Zgodovinske grške književnosti kot jo je izdala Akademija znanosti ZSSR v redakciji S. I. Sobolevskega, B. V. Gornunga, Z. G. Grinberga, F. A. Petrovskega in S. I. Radčega. Najprej velja povedati, da prevedena knjiga, ki obsega blizu 700 strani, ne obravnava celotne grške književnosti od antike do današnjih dni, kot bi naslov obetal, marveč nudi obširen pregled tiste grško-antične literature, ki jo ponavadi poimenujemo kot arhaično in klasično, to je književnost, ki je nastala nekako do konca tretje četrtine IV. stoletja pred n. št. Če bomo dobili tudi prevod druge in tretje knjige, se nam obeta vpogled v književnost od helenizma do bizantinske literature.

V povojnem času je to prva knjiga v slovenski, ki nas literarno-zgodovinsko celovito seznaja z razvojem književnosti antike, Grčije, medtem ko sta s srbohrvaškega knjižnega trga znana prevod Tronskega in Čurčević original, obe knjigi pa sta izšli mnogo let pred slovenskim prevodom Zgodovinske grške književnosti. Grška antika z vso svojo kulturo predstavlja zibelko evropske civilizacije, tedanja književnost pa nepogrešljivo sestavino bogatega ustvarjalnega duha, katerega vplivne silišče so prisotne tudi v kasnejšem razvoju pri posameznih narodih Evrope, Amerike, vsega kulturnega sveta. Kljub problemski težji, ki ima svoje korenine v sedobnem življenju, pa se nekateri književniki motnivo zračajo s svetom antike, omenimo npr. le Hofmannsthal z Oidipom in Sifingo ali z Elektro, O'Neillovo posedobljenje in dramo Mourning Becomes Electra ali pa Antigono našega Domoljuba Smoleta. Očmevi antičnega sveta so razvidni prav tako v glasbenem svetu (Stravinski) in arhitekturi (Piklo), v upadajajoči umetnosti (Picasso). Čeravno mora biti današnji čas usemjen v žarišča sodobne problematike, pa to ne pomeni, da bi bilo potrebno izključevati svet doline antike, nasprotno, mnogokje je potrebna zavest preoblikovane antične motivike, miselnosti ipd. kot nepogrešljiva sestavina, pa naj bi antika na harmoniji v nasprotno, današnje heterogenosti in razdrobljenosti.

Zgodovina grške književnosti je kolektivno delo svetjskih literarnih zgodovinarjev, ki so v tem delu prikazali razvoj starogrške in bizantinske književnosti, prva, ti. prevedena knjiga, pa zajema arhaično in klasično obdobje. Kot je običaj pri antični književnosti, je avtorji niso obravnavali kronološko v strogem smislu,

G. Kolbič: OTROŠKE PESMI

V zadnjih letih smo dobili več pesniških zbirk, ki so izšle v samozaložbi. Žal se knjižni ocenjevalci zanje ne menijo dosti; tako ostajajo na policah, ne da bi kdo o njih kaj povedal. Sploh je treba reči, da naše literarne revije v tem pogledu nimajo dovolj ustrezne politike. O nekaterih (čprav niso tako pomembnih) pisem na dolgo in široko za druge pa nimamo v reviji niti pol strani prostora.

Taka in podobna premišljanja so me spodbudila, da sem sklenil spregovoriti o eni takih prezihih knjig, in to o pesmi Gabrijele Kolbiča (G. Kolbič, Otroške pesmi, Maribor 1966, Samozaložba). Kolbič, ki ga dobro poznamo kot kiparja, nas je s svojo zbirko presenetil, čeprav smo vedeli, da pesnikuje.

Zbirka ima 56 pesmi, to pa je za otroško zbirko precej. Menim, da bi bilo knjižni samo dobro, ko bi bil pesnik približno tretjino gradiva izločil izbor bi bil kvalitetnejši in bolj zaokrožen.

Kolbič je liriki; njegovo čustvo je čisto, je utrip srca, ki je ohranilo otroško nativnost in prisrčnost. Nekaj kmeečo zadržava, naravnega je v njem, nič rafiniranega. Večina pesmi se pa svoji tematičnosti prepleta v otroško veselo igranje in plesno podoba letnih časov. Tovrstne Kolbičeve pesmi so zelo neposreden izraz otroške izvirnosti, zdravja in veselja. Značilen primer za to je pesem Naokrog, ki jo poznamo uslabeno in ki je vredna vsake otroške antologije:

Pet otrok
bosih nog
se vrti
naokrog.

Kdor si sam,
pridi k nam
in nam daj
dian na dian!

polnil vrzel, ki jo že nekaj let čutimo v srednješolskem zborovskem petju.

Kaj imajo naše gimnazije res tako malo dijakov, da ne bi mogla vsaka organizirati vsaj dekliskelške pevskega zbora? Ali so težave v prezaoplenosti gimnazijcev? Če je tako, se spomnimo le na vsakoletne uspešne koncerte pevskega zborov ljubljanskih tehničnih šol pod vodstvom prof. Draga Korošca. Dijaki tehničnih šol so vsekakor veliko bolj zaposleni kot gimnazijci, razen tega za sedaj niso deležni niti skromne dveletne glasbene vzgoje kakor gimnazijci. Ali pa je morda krivo nerazumevanje vodstev šol? Kaj naj bo iniciativa prepuščena le gimnazijskim glasbenim pedagogom? Zakaj je letos prenehal z delom celo najboljši jugoslovanski mladinski mešani zbor, pevski zbor celjske gimnazije, ki je pod vodstvom prof. Egora Kuneja zelo uspešno deloval preko dvajset let? Kje so vzroki? Koliko se je svetovalska služba za glasbeno vzgojo potrudila, da bi se tako stanje izboljšalo?

Zborovski petje bi moralo biti še vedno ena najpomembnejših oblik glasbene vzgoje v splošnih šolah. Petje v pevskem zboru razvija kolektivno zavest pevcev, odgovornost posameznika za uspeh celote, podreja voljo in ambicije posamezniku višjemu interesu kolektiva. Zato ima kot najbolj pristopna oblika kolektivnega muziciranja poleg čisto glasbeno vzgojnega tudi velik splošno vzgojni, etični, estetski, kulturni in družbeno-politični pomen. Kaže pa, da se vsega tega pri nas še vse premalo zavedamo.

Tomaž Šegula

slu, marveč so povezovali epiko, liriko, dramatiko v celovite enote, se pravi brez časovnega paralelizma sameznih vrst. Avtorji so si zadali nalogo, da s to knjigo posredujejo splošno dostopno delo, ki ne bo prenamerjeno s posameznimi hipotezami, seveda pa se hipotetični obrav-

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR SLOVENIJE

»EMIL ADAMIČ«

se zahvaljuje

Fakulteti za strojništvo Univerze v Ljubljani
Zavodu za prosvetno pedagoško službo Celje
Vzgojno varstvenemu zavodu Kranj
Učiteljski Murska Sobota
Gimnaziji Murska Sobota
Glasbeni šoli Idrija
Osnovni šoli Dolenjske Toplice
Osnovni šoli Vrh nad Laskim
Osnovni šoli Dobrovo
Osnovni šoli »Janeza Mraka«, Vrhnika
Osnovni šoli Postojna
Osnovni šoli »II. Celjske čete«, Celje
Osnovni šoli Mozirje
Osnovni šoli Štore
Osnovni šoli Makole
Osnovni šoli »Ketteja in Murna«, Ljubljana
Osnovni šoli »D. Šumenjaka«, Murska Sobota
Osnovni šoli »Dr. Franca Zgeca«, Dornava
Osnovni šoli Ribnica na Pohorju
Osnovni šoli Brezovica pri Ljubljani
Osnovni šoli Ig pri Ljubljani
Osnovni šoli Majšperk
Osnovni šoli Poljčane
Osnovni šoli Starše
Osnovni šoli Tomaž pri Ormožu
Osnovni šoli Hajdina
Osnovni šoli Makole
Osnovni šoli Juršinci
Osnovni šoli Radomlje
Osnovni šoli Velike Lašče
Osnovni šoli »Ivana Cankarja«, Bogojina,

ki so s svojimi prispevki postali

PODPORNI ČLANI ZBORA!

To je tretji seznam novih podpornih članov našega zbora. Zborov novi tekoči račun je 503-8-20.

Skok na skok
naokrog
(Naokrog)

All pa ravno tako živa Naš dan:

Dan je že dolg
skočila dva:
hura!
skočimo čez plot
kar bosi po rosi
med ptičke, verižke,
med ovčke, kozličke,
med kravice, telčke,
pa na oblah hop — hop,
okrog sveta stop — stop!
Hura, smo že spet doma!

Prisrčno zna peti tudi o naravi:

Mačica leze
po ena za drugo
v veje vrbove
više nad strugo.
Tam v daljavi
čuj znani cicufaj!
Mraz, več se ne hudaj,
preč se odpravi!

(Februar)

Za vse tovrstne Kolbičeve pesmi sta značilni prisrčnost in preprostost. Če izvzamemo Svarilo, ni v njih narečnih in pedagoških prisiljenosti. Drugi del zbirke obsega vrsto verzificiranih zgodbic, od katerih pa velja posebej omeniti le Dve jagodi grozdi, skladno in občuteno pesmi o grenkih časih vinčarskih otrok. Manj posebej omeniti, so večinsoma manj pomembne in stilistično okorne (O Neratovec Nakuo, O Jezevih idr.). Pesmi November, Novice, Potem, Lukce (in še katera) so za otroke prezahtevne.

V jeziku bi želeli več prečiščenosti. Tudi ritem ni dovolj urejen. Moti opuščaj. Škoda. To so namreč vprašanja obrti in discipliniranosti in jih je mogoče rešiti.

Kljub omejenim pomanjkljivostim lahko rečem, da ima zbirka svoje kvalitete in da bo koristna tako učiteljem kot predšolskim in šolskim otrokom. Zato je prav, da jo spoznamo.

JANKO CAR

Mirko Mahnič: TURNIR

Človek bi na videz lahko sodil, da knjiga ni zelo sodobna, saj obravnava predvojni čas v stari Jugoslaviji, ko so socialne razlike veliko bolj bolele kot danes (čeprav tudi danes) vplivale na življenje otrok. Prav tako bi lahko mislili, da je v njej premalo akcije, saj obravnava časovno obdobje, treh dni, ko brata Zemanova pobirata zgo na teniškem turnirju in ju hoče »sinžner« prevariti za plačilo. Toda knjiga je notranje izredno intenzivna, za dogodki se skrivajo usodne odločitve in dimenzije.

Glavna junaka sta dvojčka Peter in Pavel. Po socialni lestvici sta skoraj najnižje med vrstani, zato pa sta veliko bolj poštena in tudi pametnejša od okolice. Da bi si prislužila kaj denarja, se prijavita organizatorju teniškega turnirja na Bledu, da bi pobirala žoge. Pisatelj prikazuje njun tridevni »krizev« pot po teniškem turnirju. Kakor je to tridevno delo prava tlača in mučenje fantov, pa je v resnici prava preizkušnja za mlada fanta, ki spoznata nove vrednote življenja, moralno močno dozori in tudi »moralno« premagata propadlega »sinžnerja«, ki je pijanec in goljuf.

Lahko bi očitali avtorju, da je osebe prevedel deli na črne in bele. Oba brata, finančno, Zemanovi starši, tujca ženska, so dobri »sinžneri«. Tudi kralj, vrbanček, detektiv so slabi, nekateri (detektiv) so celo prave barabe. Najbolj je komplicirana podoba tujeja emigranta — »sinžnerja«, ki je posebejšen propad človekovega dostojanstva, ki pa ga propad vendar ne obravnava časovno obdobje, treh dni, ki pa ga mora pomagati. Prav ob podobi »sinžnerja«, ki sta tako pridna, potrpežljiva, a tudi ponosna, vse bolj spoznavata z grobce svojo pokvarjenost in zavoženo življenje, zato ju začne tudi strašno sovraštvi. V resnici pa je avtor tu zopet postavil dva življenjska principa, in sicer preprosto, rečno, a pošteno in notranje intenzivno življenje in izumetno, čeno, zavoženo, nevarjeno čustveno življenje. Pomenstvo in umetniško vredno je prebitanje zavesti v dečkih, da se

navi niso mogli povsem izogniti, ker mnogokje ni mogoče dati povsem nedolžnih razjasnitev in poenostavljenih odgovorov. Tedaj je treba povedati, da v slovenskem prevodu nismo dobili strogo, ozko znanstvenega dela s prezerno celotne današnje vednosti o grški literarni antiki, am-

hlinovem času in poprej, ermanu iz Karintije pa do povojnega prevajalskih dosežkov. Poglavitni del te študije nas seznaja s posameznimi prevajalci in prevodi, govori o problemih s tem v zvezi, v mnogo skromnejši, ilustrativni obliki pa o odmevnosti starogrške antike pri naših književnikih, kar bi zahtevalo posebno, širše zasnovano študijo, kar pa ni bil avtorjev namen. Modru je dobro služila rokopisna Bibliografija slovenskih prevodov in razprav s področja starogrške književnosti Kajetana Gantarja. Celotna študija Janka Modra je posvečena spominu velikega postrežovalca in poznavalca antike Antonu Sovretu.

Knjigi se lepo prilagajo slikovne reprodukcije, ki vizualno dopolnjujejo predstavo o svetu starogrške antike, kjer je upodabljaljoča umetnost sozvozna z besedno umetnostjo. Ubrana Poljanica k slikam je napisal Jože Kastelic. Prvo knjigo Zgodovinske grške književnosti je z znanjem prevedel Janko Modar, za opremo pa je poskrbel B. Simčič.

Igor Gedrih

Ob 60-letnici dr. Antona Ocvirka

Zapoznele čestitke dr. Antonu Ocvirku, rednemu profesorju za svetovno književnost in literarno teorijo na ljubljanski univerzi, naj bodo izrečene s prisrčno željo: na mnoga, ustvarjalno plodna leta!

Ime profesorja Ocvirka, rednega člana SAZU, ni znano le študentom filozofske fakultete, predvsem pač komparativistom, ampak vsem ljubiteljem knjige, saj je kot uredekn slovenskih klasikov in zbirke Sto romanov presegel popularnost zgolj univerzitetnega območja v širok krog javnosti. Hkrati, ko jubilat praznuje svoje šestdeseto leto, je treba priključiti v spomin tudi trideset let njegovega znanstvenopedagoškega dela na ljubljanski filozofski fakulteti.

Zivljenjsko pot je pričel na Zagi pri Bocu. Po končani humanistični gimnaziji v Ljubljani je na dunajski univerzi eno leto postuhal predavanja čiste filozofije, nato se je vpisal na slavistiko in je 1931 diplomiral, nato pa dve leti študiral primerjalno književnost na Sorbonni ter 1933 promoviral na ljubljanski univerzi z disertacijo Levstikov duševni obraz. Sledilo je strokovno izpopolnjevanje v Parizu in Londonu, nato pa se je s Teorijo primerjalne književnosti (1936) habilitiral na ljubljanski univerzi ter potlej začel predavati na filozofski fakulteti. Še poprej je urejal Ljubljanski zvon (1934 in deloma 1935). Za časa okupacije se je pridružil OF in je bil leto dni v internaciji (Dachau), kar mu je zrahljalo zdravje, ne pa življenjske energije. V povojnih dneh je postal izredni profesor, nato pa redni profesor ter sprva predaval poleg primerjalne književnosti in literarne teorije tudi novejšo slovensko književnost, zatem pa se je posvetil svetovni književnosti in literarni teoriji. Pred tremi leti ga je SAZU izvolila za svojega rednega člana.

Jubilantova tvornost je plodno razvejana na troje območij: na znanstveno delo, na pedagoško in uredniško delovanje. Čeprav ni mogoče izčrpati obsega in vpliva dejavnosti dr. Antona Ocvirka v okviru jubilejnega zapisa, je treba navesti vsaj tiste temeljne dosežke, ki so ozko povezani z njegovim delom in življenjem. Ne le novatorskega, tudi prelomnega pomena je utemeljitev in uveljavitev primerjalne književnosti na naši univerzi. Čeravno najdemo zaroške tovrstne misli že pri Prijatelju, pa je dr. Ocvirk tisti, ki je uresničil zamisel o primerjalni književnosti in literarni teoriji. — Bolj kot Ocvirkov pesniški delež je vidna njegova esejistika, kritične razprave in znanstveno ustvarjanje. V predvojni dneh je izšla knjiga Razgovori, ki nas seznaja z nekaterimi eminentnimi imeni v Franciji živečih književnikov. Odraz kritičnega vrednotenja v domaći književnosti je Preled slovenske literature od 1918—1938 (LZ 1938) ter po vojni Novi pogledi na pesniški stil in Izrazna sredstva besedne umetnosti. Seveda je objavljen delež dr. Ocvirka mnogo večji; naglasiti je treba, da je kot glavni urednik Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev izoblikoval smernice in programska širino, sam pa je prevzel zbrano delo Srečka Kosoveca in Janka Kersnika ter obogatil literarno vedo z novimi izsledki in dognanji. Leta 1948 je dal pobudo za Slavistično revijo, prvo povojno revijo znanstvene smeri in pretežno slovenistične vsebine, ki jo je uredniško vodil dolgo leta. Tudi pri zbirki Sto romanov je začrtal smernice in pripravil izbor ter tudi sam napisal tehtne uvodne študije (k Andreju Gidu, Flaubertu, Dostojevskemu). Tudi revialno objavljene študije (Slovenska literatura in realizem, Vpliv družbe na razvoj slovenskega knjižnega jezika idr.) odkrivajo pomembne novosti in spoznanja.

Nepogrešljivo je Ocvirkovo predavateljsko-pedagoško delo na univerzi, ki mu je prineslo izredno popularnost in je vplivalo na številne učence.

Tone Partljič

DAVIDOVA KRAMLJANJA

Prišli so, vznemirili in odšli

Blagor tistim, ki vse vedo in imajo vedno vse prav. Mene obletavajo dvomi.

Gotovo vsi veste za tisti znani literarni prijem, posebno v dramatikah je pogost, spomnite se samo na Revizorja in Pohujšanje, ko nekdo nepričakovano od neke pride, posoli omejenim vaščanom ali malomeščanom njihovo piškarvo in obsojanja vredno pamet, in odide. Odide kot moralni zmagovalec, za sabo pa pusti pravo pravcato opustošenje. Ljudi navda z dvomi, razočaranjem, slabo vestjo, natakne jim dolge nosove in vlije strah, obup, kesanje in kar je še podobnih zadevščin, v kosti.

Literatje vedo, da takle prihod ni iz trte izvit, ampak da je skoraj vsakdanji pojav, zato jim je najbrž tudi tako ljub. Zakaj bi ljudje živeli v miru in samozadovoljstvu! Stojčea voda dobi kmalu neljub duh, vznemirjati jo je treba s kamenčki.

Opisal vam bom, kako je voda valovila pri nas pred dvajsetimi leti, ko je nekdo zaluzal med nas dva taka kamenčka.

Na vratih mojega 8. u razreda se je pojavil nekdo z aktovko. Poprosil me je, če lahko anketira učence o njihovih poklicnih željah in se z njimi sploh pogovori o njihovi bodočnosti.

Razumljivo, dovolil sem mu. Učencem je razdelil velike potiskane liste, jim razložil, kaj od njih želi, in anketa je stekla. Učenci so v ihti obkroževali, prečrtavali in dopisovali, in ko je zazvonilo, je možakar z aktovko pobral liste, pozdravil in odšel z mano v zbornico. Tam je še meni naložil nekaj dela in vesel sem bil, ker sem z listov vsaj do-
dobra spoznal želje in nagnjenje otrok. Priznam, nekatere pole so bile prav duhovito izpolnjene. Mislim, da ne izdajam nikake skrivnosti, če nekaj vprašanj in odgovorov navedem. Bi rad postal učitelj? Odgovor: Da! Bi v svojem poklicu rad delal z ljudmi? Ne, raje bi delal z živino! Kaj delaš v prostem času? Treniram boks in nogomet! Kaj bi rad postal? Violinist! Ali se rad učiš? Ne! Kaj bi rad postal? Znanstvenik! Misliš nadaljevati šolanje? Da, če bom dobil v-farovžu štipendijo! In podobno...

Dodal sem na liste razredni-kove pripombe in ko sem vse podpisal, je liste možakar z aktovko lepo zložil v aktovko in zavrnilo odšel, kot da je opravil več kot pomembno delo. Kazalo je, kot da niti malo ne dvomi v svoje poslanstvo in zavidal sem mu. Mene so obletavali dvomi. Naslednje dni so dvom delili z mano tudi drugi razredniki osmih razredov in zbornica je vzvalovila. Vznemirjeni pa so bili tudi učenci! Kaj nas vznemirjajo, so dejali, ko pa nam ne morejo pri uresničevanju naših želja prav nič pomagati. Vedno nas samo sprašujejo...

Počasi smo na kamenček pozabili in upali, da nam bo za nekaj časa prizaneseno. A nam ni bilo.

Na vratih sta se čez nekaj dni pojavila neki mlad On in neka mlada Ona. Pod pazduho sta tiščala aktovke in na moj vprašujoči pogled sta mi odgovorila, da želita učence testirati. Naročeno jima je bilo, da morata z raznimi miselnimi in spretnostnimi igrami preveriti, če so želje otrok ustrezne njihovi inteligenci in spretnosti. Vznemirjen sem jima dovolil in moja ura je spet šla rakom žvižgati. K sreči je bila to šesta ura, ko tako z učenci, ki so vse dopoldne sledili, ne narediš veliko, z drugimi pa še manj.

Rezultati ankete pa so spet vzvalovili nas učitelje, vznemirili pa so tudi učence in starše.

Učenci, ki ga je imel učiteljski zbor osem let za odličnega, sta On in Ona v brk zabrusila, da je neumen in zato naj ne sili v srednjo šolo. Odličniak je bil ogorčen in poparjen, On in Ona pa nič. Vztrajala sta pri svojem,

zakaj v rokah sta imela jasne in nedvoumne dokaze.

Največji razredni umski nerodnež je postal spretnostni in umski zmagovalec in sklenil je, da bo šolanje nadaljeval. Nam učiteljem je očitaloče zabrusil, da smo mu bili osem let krivični. On in Ona sta nas po tej sceni čudno pogledala. Naslednji dan smo njegovega očeta komaj pomirili. Grozili nam je, razbijal po mizi, kričal, da smo neobjektivni, zdaj pa da se je resnica izkazala — kaj bi vam pravil. Verjetno poznate take primere.

Odličniakov mati je prijkala v šolo, češ da je njen sin ves opuščen in da ne ve, kaj bi storila, da bi ga potolažila. Ko je prišel domov, je treščil aktovko v kot, da se je hiša zamajala, in sklenil, da se ne bo več učil. Sošolci so šepetali o njem čudne besede, nas pa so gledali postrani. Verjeli so v znanstveno anketo in nismo si mogli pomagati. Nas pa so začeli obletavati dvomi. Mogoče pa res naš odlični učenec ni zaslužil, da je bil vseh osem let odlični! Mogoče pa naš umski nerodnež le ni zaslužil vedno slabe ocene, kadar ni znal! Brskali smo po preteklih odnosih do obeh in še drugih učencev in razmišljali. Do velikih dognanj nismo prišli, a vseeno smo na kratkem in bučnem posvetu sklenili, da bomo skušali rešiti potapljačo barko. Rekli smo, da našega odličnjaka v bodoče za njegovo odlično znanje ne bomo ocenjevali znanju primerno, nerodnežu pa bomo neznanje spregledali. Zakaj bi se sme-

šili pred znanstvenim testiranjem, otroki in starši!

Odličnjak nam je šel na roko in kmalu smo mu lahko natrosili pest nezadostnih ocen, nekaj več težav smo imeli z nerodnežem. Kljub njegovemu upiranju nam je uspelo, da mu je lahko dal oče ob zaključku leta za odlično pričevalo zlato uro.

S tem pa moja štorija v širšem smislu še ni končana. Po končani osemletki se je šel bivši odličnjak učiti za peka, nerodnež pa se je hotel vpisati v gimnazijo, a je pri sprejemnem izpitu padel. Njegov oče nas ne pogleda več. Sina je dal v uk in sedaj obiskuje večerno šolo, kjer kriteriji niso tako strogi.

Bivši odličnjak pa se je po enoletni trmi opomogel. Vpisal se je v gimnazijo in profesorji so z njim zelo zadovoljni.

To se je zgodilo nekoč, kot sem že omenil. Zdaj nas že nekaj let ne vznemirjajo več z anketa-mi in testi. Poklicani nam voh-jamejo, da mi umske sposobnosti učencev najboljše poznamo in da jim vemo tudi najboljše svetovati, ali so za nadaljnji študij ali niso. Imamo pa vse manj takih primerov, ki bi silili v srednje šole. V našem kraju jih ni. Ljubljana pa je draga. Zdaj nas vznemirja ta problem...

(Vidite, vrnil sem se med tiste, ki obravnavajo problem: Prišli so, vznemirili in odšli. Kdo ve, ali se bom zaradi teh skromnih ambicij spet počutil kot pes v cerkvi?)

David Rimas

SINDIKALNO DELO JE OŽIVELO

Vloga sindikata se vedno bolj uveljavlja tudi v družbenih službah. Tega se zavedajo tudi vzgojiteljice vzgojno-varstvenih ustanov. Maribor, 28. maja. V tekočem letu smo se že večkrat sestale, da bi analizirale skupne probleme in predlagale ustrezne ukrepe ter uskladile razne pravilnike. Organizirale bomo tudi skupni izlet za ogled mednarodne razstave v Slovenjem Gradcu in sorodnih ustanov, da se seznanimo z njihovimi delovnimi pogoji in problemi ter navežemo tudi prijateljske stike.

Naši program študija smo zale predavanja, ki nam jih nudi Delavska univerza Maribor. V petek, 28. maja, nam je podal izčrpan predavanje »Zdravstveno varstvo in socialno zavarovanje z vidika novih ukrepov« predstojnik enote zdravstvenega zavarovanja pri Komunalnem zavodu Maribor tovarš Marjan Stenčič. V preglednem in prijetno podanem iz-
vajanju nas je seznanil z vsemi novimi predpisi s področja socialnega, invalidskega in pokojninskega zavarovanja. V široki razpravi pa nam je osvetlil še reševanje mnogih prak-

tičnih primerov. Predavanja se je udeležilo 75 odstotkov članstva SP. Prisotne tovaršice so odobravalе tak način študija z željo, da organiziramo še več podobnih sestankov. S tem si bomo širili obzorje tudi na področju zakonodaje, kar bo nedvomno prispevalo k aktivnejšemu sodelovanju in se bo samoupravljanje v zavodih poglobilo in utrdilo. Z. J.

Zori Pelanovi v slovo

Osnovna šola v Zagorju žaluje. Za vedno je ugasnilo življenje vzorne učiteljice, slavistke Zore Pelanove. Do zadnjega smo upali, da bo s svojo življenjsko voljo premagala zahrbtno bolezen, kot je bila večkrat kos težavnemu delu v šoli pri vzgoji rudarske mladine.

Zora Pelanova je bila na šoli med starejšimi sodelavkami, ker je prišla na zagorsko gimnazijo kmalu po osvoboditvi. Učencem revirja je bila odlična učiteljica materinskega jezika, vedno na meje prijateljskega otroka in staršev ter vzorna sodelavka v šolskem kolektivu. Z njeno osebnostjo in neutrudnim delom je povežanih nekaj mladih generacij. Njena najlepša leta so bila posvečena šoli in kulturi, mlademu rudarskemu rodu se je razdajala v ognju šolskega in življenjskega dela, v katerem je zavzeto dokazovala, da je predana vzvišenim idealom, temeljitemu in odgovornemu izobraževalnemu delu ter plemeniti vzgoji rudarske mladine. Ljubila je delo, verovala v uspeh svojega nenehnega prizadevanja. Kolikokrat je mlajše sodelavke navduševala s svojimi velikimi mislimi, osupnila z drznimi predlogi in osvajala z visokimi ideali. Kaj vse je zmogla, da ne bi šolskega znanja le posredovala, temveč mlade ljudi oblikovala v pošten, delovne in odgovorne ljudi. Mlajše sodelavke smo vselej obdovale Zorino neusahljivo voljo, nepresegano strokovno izpolnjevanje in neutrudno kulturno prizadevanost.

Nikoli ne bomo pozabili mnogostredne ure, ki jih je pokojna Zora Pelanova žrtvovala za pošolsko kulturno delo. Kot izredna ljubiteljica dramatike je s svojim igralskim talentom oživela na odru prenekatere ženske vloge, kot sta npr. Puskina Tatjana ali Veronika v Celjskih grofih. Vsa leta je bila aktivna sodelavka zagorske Svobode, pripravljena vselej razdajati svoje slavistično znanje za učenje recitacij ali samostojnih mladinskih iger. Se zadnje dni svojega življenja je spravevala, kako bi čim bolje pripravili prireditev za teden mladosti.

Tvoje polno življenje je ugasnilo. Niso pa ugasnila tvoja dejanja. V naših srcih boš ostala vzor predane učiteljice, ki je z neizmerno vnemo oblikovala slovensko besedo in z neno lepoto plemenitila našo rudarsko mladino. M. Z.

SREČANJE

ABSOLVENTKE IV. & letnika 1951/52 ljubljanskega učiteljskega bomo praznovali 15 letnico mature 10. junija 1967.

Pridite v restavracijo Slavija (Slamč) ob 18. uri!

MATURANTI

Maturanti 5.a razreda 1960/61 učiteljskega v Mariboru bodo praznovali 6-letnico mature konec junija 1967. Udeležbo prijavite na naslov: Krpič Aleksander, Delavska univerza Maribor, Sobota.

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije — Izide štiri-
najstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Drago Ham — Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 2, telefon 413-722, int. 363 — Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1, telefon 22-284 — Poštni predal 355-VII — Letna naročnina za posameznike 1.000 din (10 ND), za šole in ustanove 2.000 din (20 ND) — Stevilka tek. računa 501-8-26/1 — Tisk CZP »Ljudska pravica«

Z GLOBUSOM NA POT

NAGRADE

založbe Mladinska knjiga in turističnega podjetja Kompas za nove in stare naročnike potopisne zbirke GLOBUS

5 večdnevni potovanj v tujino

1. nagrada
Pariz — Azurna obala
9 dni, oktobra 1967
2. nagrada
Azurna obala — Chamonix
7 dni, septembra 1967
3. nagrada
München (Oktoberfest)
5 dni, oktobra 1967
4. in 5. nagrada
Verona, Vicenca, Padova, Benetke
3 dni, konec novembra 1967
Vsa potovanja so izbrana iz obširnega programa Kompasovih jesenskih potovanj.

3 kompleti vseh prihodnjih letnikov zbirke GLOBUS

5 kompletov zbirke GLOBUS 1967/68

Naročite se na GLOBUS!

Vsako leto 4 bogato ilustrirane knjige.

ŽREBANJE KONEC AVGUSTA 1967.

Janez Stanič: ONKRAJ KREMLJA

Malo je knjig, ki bi o Sovjetski zvezi, tej ogromni, zgodovinski, narodnostno, kulturno in gospodarsko najpestrejši državi na svetu, govorile tako prizadeto, zanimivo in izčrpano. Z Janezom Staničem bomo prepoznali tako rekoč vso Sovjetsko zvezo. Knjiga bo na jugoslovanskem knjižnem trgu pravi dogodek, saj premoremo podobnih le malo. Izšla bo konec septembra 1967.

Percy H. Fawcett: STRUPENI PEKEL

Svetovno znani Percy Harrison Fawcett, vojak, inženir, športnik, v prvi vrsti pa raziskovalec najodročnejših pragozdov in starodavnih mest v Južni Ameriki, je že več kot 40 let mrtev. Njegovo življenje se je končalo skrivnostno, kakor je živel, in še danes ni do konca pojasnjena njegova smrt. Njegov sin Brian Fawcett je po očetovih rokopisih, pismih, dnevnikih in zapiskih uredil obsežno knjigo o podvigih svojega očeta.

Janko Mlakar: IZ MOJEGA NAHRBTNIKA

Janko Mlakar je eden najpopularnejših slovenskih planincev in posebej znan kot planinski potopisec. Zna pripovedovati lagodno in prijetno, je zgovoren in dobrohoten. Se tako dolgočasne podatke zna zabeliti z duhovito šalo, vse skupaj pa z dobrodušnim humorjem.

Ivan Bratko: PRAZNIK POMARANČ

Zmeraj zanimive arabske dežele Alžirija, Tunizija, Egipt so v svoji tisočletni zgodovini doživljale pestro prepletanje najrazličnejših ljudstev in njihovih kultur. Poti k resnični samostojnosti dežel in k človeški enakopravnosti posameznikov so tiste, ki jim naš avtor nenehno sledi, da bi odkril resnico o vročih krajih na mediteranskih obalah.

Na zbirko se lahko naročite v vseh knjigarnah, pri poverjenikih Mladinske knjige na šoli ali s priloženo naročilnico.

NAROČILNICA — PD

Podpisani(a)

točen naslov

poklic

nepreklicno naročam zbirko GLOBUS za leto 1967/68.

Subskripcijsko ceno 84 N-din bom plačal(a) — naenkrat po prejemu prve knjige — v desetih mesečnih obrokih, začenši s na tek. račun založbe 503-1-67.

Datum

Podpis

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA — Titova 3, Ljubljana

Vzgojno varstveni zavod Slovenske Konjice

išče

VZGOJITELJICO,

ki bi sprejela zaposlitev za določen čas, in sicer od 1. septembra do 31. decembra 1967.

Interesentke dobijo vse informacije na upravi zavoda.

RAZPISNA KOMISIJA

osnovne šole »Borisa Kidriča« Kidričevo
razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA

Pogoji:

Kandidat mora izpolnjevati poleg splošnih pogojev temeljnega zakona o delovnih razmerjih še naslednje pogoje:

1. srednješolska izobrazba pedagoške smeri in vsaj 10 let pedagoške prakse,
2. višja izobrazba pedagoške smeri in vsaj 5 let pedagoške prakse.

Nastop službe s 1. septembrom 1967.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi v časopisu.

Ponudbe s potrebnimi dokazili pošljite na naslov: Razpisna komisija osnovne šole »Borisa Kidriča«, Kidričevo.